

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY JEZIORZANY

DIAGNOZA
DELIMITACYJNA

JEZIORZANY, 2025

Opracowanie

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
Podstawa prawna	4
2. Charakterystyka gminy	6
3. Diagnoza obszaru zdegradowanego	7
3.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji	7
3.2 Wyróżnione jednostki porównawcze	9
3.3 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji	11
3.4 Strefa społeczna	15
3.5 Sfera gospodarcza	33
3.6 Sfera środowiskowa	36
3.7 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	42
3.8 Sfera techniczna	48
3.9 Podsumowanie	52
4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	58
5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	61
Spis tabel i grafik	66

1. Wprowadzenie

Opracowanie niniejszej diagnozy stanowi pierwszy etap w tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Jeziorzany. Dokument ten powstał w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji i ma na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego (OZ) oraz obszaru rewitalizacji (OR) na terenie gminy. Jego głównym zadaniem jest identyfikacja miejsc o szczególnie nasilonych problemach, zwłaszcza społecznych, oraz określenie ich skali. Dzięki temu możliwe będzie formalne wyznaczenie OZ i OR w formie aktu prawa miejscowego, co z kolei pozwoli przejść do kolejnych etapów opracowywania programu rewitalizacji.

Warto zaznaczyć, że ustawa o rewitalizacji¹ jednoznacznie wskazuje na konieczność terytorialnego skoncentrowania działań rewitalizacyjnych, co oznacza, że interwencje muszą być realizowane na ściśle określonym obszarze. Proces rewitalizacji powinien być dobrze przemyślany i kompleksowy, skoncentrowany na obszarach, które najbardziej tego wymagają – czyli tam, gdzie występuje największe nagromadzenie problemów oraz które mają istotne znaczenie dla rozwoju gminy.

Podstawa prawna

Diagnoza delimitacyjna mająca na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, została sporządzona zgodnie z przepisami Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Zgodnie z zapisami art. 9 ustawy² za obszar zdegradowany uznaje się: **obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym**. Ponadto, zgodnie z zapisami ustawy, warunkiem uznania danego obszaru jako zdegradowanego jest występowanie na nim przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. W związku z tym, na podstawie przeprowadzonej analizy zarówno w sferze społecznej, jak i w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej,

1 Ustawa z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) o rewitalizacji

2 Ibidem

przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej), wskazano obszary na terenie gminy znajdujące się w stanie kryzysowym, które kwalifikują się do uznania ich za obszar zdegradowany.

Podstawowym, istotnym zagadnieniem jest obszar rewitalizacji. Definiuje go art. 10 ustawy³, zgodnie z którym jest to **obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk [...], na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację**. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, obszar rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% całkowitej powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% jej mieszkańców.

W ramach przeprowadzonej diagnozy delimitacyjnej przedstawiono wyniki analizy sytuacji w Gminie Jeziorzany w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W podrozdziale „Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji” zaprezentowano zestaw kryteriów delimitacyjnych, które stanowiły podstawę przeprowadzenia niniejszej analizy.

³ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.z 2024, poz. 278)

2. Charakterystyka gminy

Jeziorzany to gmina wiejska położona w województwie lubelskim, w powiecie lubartowskim. Zajmuje powierzchnię 66,45 kilometrów kwadratowych i zamieszkała jest przez 2633 mieszkańców. Do 1964 roku gmina nosiła nazwę Łysobyki. Herb gminy przedstawia na tarczy dzielonej w słup: w polu lewym - czerwonym czarną głowę byka ze srebrną nałęczką nad nią, a w polu prawym - srebrnym postać czerwonego byka. Symbolika herbu nawiązuje do pieczęci dawnego miasta Łysobyki oraz do rodu Zbąskich herbu Nałęcz. Gmina Jeziorzany zorganizowana jest w osiem sołectw: Blizocin, Jeziorzany, Krępa, Przytoczno, Skarbiciesz, Stoczek Kocki, Walentynów i Wola Blizocka. Każde sołectwo posiada własnego sołtysa oraz radę sołecką, które reprezentują mieszkańców i dbają o lokalne sprawy. Najliczniej zamieszkałym jest sołectwo Przytoczno (885 mieszkańców), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Skarbiciesz (66).

Gmina Jeziorzany umiejscowiona jest w zachodnio-północnej części powiatu lubartowskiego i graniczy od północy z gminą Serokomla oraz Adamów w powiecie łukowskim, od zachodu z gminą Ułęż w powiecie ryckim, od południa z gminą Baranów w powiecie puławskim oraz gminą Michów w powiecie lubartowskim natomiast od wschodu graniczy z gminą Kock (powiat lubartowski).

Gmina Jeziorzany położona jest w Pradolinie Wieprza, w dolinie rzeki Wieprz, która tworzy naturalne granice i wpływa na ukształtowanie terenu. Miejscowość Jeziorzany leży częściowo na wyspie utworzonej przez rzekę Wieprz. Ze względu na szczególne walory krajobrazowe i przyrodnicze południowa część gminy objęta została strefą Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradoliny Wieprza. Przepiękne wodne i leśne krajobrazy są głównym bogactwem tego terenu i stanowią znakomitą podstawę do rozwoju turystyki. Teren gminy jest stosunkowo płaski, z niewielkimi wzniesieniami, co sprzyja działalności rolniczej. Gmina ma więc charakter typowo rolniczy, z dominacją gruntów ornych. Uprawia się tu głównie żyto, ziemniaki, owies oraz truskawki. Lesistość wynosi około 11,5%, a udział terenów zieleni w powierzchni ogółem to 0,2%⁴.

Przez obszar gminy przebiegają: droga krajowa nr 48 oraz droga wojewódzka nr 809, co zapewnia dobre połączenia komunikacyjne z innymi regionami. Na terenie gminy Jeziorzany nie ma infrastruktury kolejowej. Gmina posiada ograniczoną sieć transportu publicznego, zapewnia ona jednak mieszkańcom podstawową komunikację z okolicznymi miejscowościami.

Za najważniejsze atrakcje turystyczne uznaje się Kościół Świętej Trójcy, drewnianą zabudowę Jeziorzan oraz dawną bóżnicę żydowską. Gmina oferuje także różnorodne szlaki piesze i rowerowe oraz spływy kajakowe po rzece Wieprz.

⁴ Zgodnie z definicją GUS za tereny zielone uznaje się „tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub ostonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.”

3. Diagnoza obszaru zdegradowanego

3.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

Ze względu na specyfikę dokumentu, wyznaczenie obszaru rewitalizacji powinno być przeprowadzone w sposób precyzyjny, w oparciu o zestaw wskaźników odnoszących się do sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej gminy.

W diagnozie delimitacyjnej zastosowano wieloetapowe podejście metodologiczne, które bazowało głównie na szczegółowych i mierzalnych wskaźnikach obrazujących sytuację w gminie. Proces przeprowadzono zgodnie z zaleceniami i wskazówkami zawartymi w publikacji „Delimitacja krok po kroku – Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Programów Rewitalizacji” opracowanej przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa.

Obszar zdegradowany, a co za tym idzie także obszar rewitalizacji, został określony z uwzględnieniem kryteriów w pierwszej kolejności społecznych, a następnie ekonomicznych, środowiskowych, przestrzennych oraz technicznych.

Delimitacja obszaru zdegradowanego obejmowała następujące etapy:

1. Podział gminy na jednostki statystyczne

Obszar gminy został podzielony na jednostki. Przyjęto podział według sołectw (jednostki pomocnicze gminy, zgodnie ze Statutem Gminy Jeziorzany⁵).

2. Dobór zmiennych delimitacyjnych

Wybrano zestaw kryteriów (zmiennych), które posłużyły do dalszej analizy i delimitacji obszarów problemowych w gminie.

3. Analiza wskaźnikowa w zakresie problemów społecznych i pozaspołecznych

Przeprowadzono szczegółowe badanie ilościowe, w wyodrębnionych obszarach obejmujące problemy społeczne oraz pozaspołeczne takie jak sytuacja gospodarcza, stan środowiska, układ przestrzenno-funkcjonalny oraz infrastruktura techniczna. Wykorzystano dane zastane pochodzące m.in. z Urzędu Gminy Jeziorzany, Bazy Danych Obiektów Topograficznych, Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Bazy Azbestowej czy Gminnej Ewidencji Zabytków. Celem analizy było wskazanie obszarów o największym natężeniu i koncentracji negatywnych zjawisk.

4. Normalizacja danych i opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej

⁵ Uchwała nr XI/47/2019 Rady Gminy Jeziorzany z dnia 22 sierpnia 2019r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Jeziorzany

Zgromadzone dane w sferze społecznej zostały poddane normalizacji i standaryzacji, a następnie posłużyły do opracowania syntetycznego wskaźnika degradacji.

Wykorzystywane wskaźniki zapisane są w różnych jednostkach i przedziałach (zbiorach) liczbowych, przez co ich porównywanie i zestawienie staje się utrudnione. Wskaźniki te wymagają standaryzacji, po przeprowadzeniu której możliwe będzie porównanie skali natężenia zjawisk kryzysowych w każdej z wyróżnionych jednostek. W delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Jeziorzany wykorzystano sposób obliczenia wskaźnika syntetycznego zgodnie z metodą opisaną w publikacji „Delimitacja – krok po kroku”. Pierwszy etap polegał na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według

wzoru:
$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Po obliczeniu wartości wskaźników i ich normalizacji możliwe były dalsze obliczenia. Najpierw określono czy dany wskaźnik jest stymulantą czy destymulantą (tzn. czy wysokie wartości wskaźnika świadczą o rozwoju danego obszaru porównawczego, czy też prowadzą do zjawisk kryzysowych). Jeśli wśród wybranych wskaźników znajduje się stymulanta, ich wartości należy pomnożyć przez -1 (zgodnie ze wzorem $z_{ij}x_{ij} \cdot (-1)$, gdzie za x_{ij} przyjmuje się wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i). Natomiast w przypadku kiedy dany wskaźnik jest destymulantą, wartości otrzymane podczas normalizacji pozostawiamy bez zmian.

Ostatnim etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest wyznaczenie wartości wskaźnika syntetycznego dla danej jednostki porównawczej, która to będzie sumą wszystkich wartości częściowych przeliczonych zgodnie z powyższym wzorem. W zależności od wyniku możliwa jest ocena czy poszczególny obszar znajduje się w stanie kryzysowym. Wysoka wartość oznacza występowanie kryzysu (im wyższa tym jego nasilenie jest większe), a niska wartość świadczy o pozytywnej sytuacji społecznej obszaru.

Zgodnie z przyjętą metodyką oraz ustawą o rewitalizacji⁶ obszarem zdegradowanym będzie ten obszar, w którym wskaźnik syntetyczny natężenia zjawisk kryzysowych o charakterze społecznym jest wyższy niż wskaźnik dla całej gminy oraz dla którego zidentyfikowano występowanie co najmniej jednego zjawiska kryzysowego w sferze pozaspołecznej.

5. Analiza obszarów porównawczych

W dalszej kolejności przeanalizowano i porównano jednostki pod kątem czynników społecznych i pozaspołecznych. Analiza ta umożliwiła identyfikację obszaru najbardziej obciążonego problemami.

6. Wskazanie obszaru najbardziej zdegradowanego

Spośród analizowanych jednostek wyłoniono te, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania w sferze społecznej oraz pozaspołecznej.

7. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Na podstawie zgromadzonych danych wskazano obszar rewitalizacji – charakteryzujący się szczególnym nasileniem problemów społecznych, który jednocześnie spełnia ustawowe kryteria dotyczące powierzchni - maksymalnie 20% powierzchni gminy – oraz ludności - maksymalnie 30% liczby mieszkańców gminy.

3.2 Wyróżnione jednostki porównawcze

Na potrzeby analizy porównawczej przeprowadzonej w ramach diagnozy delimitacyjnej, zdecydowano o wyodrębnieniu ośmiu obszarów porównawczych. Podstawą dla tej analizy stał się podział na jednostki referencyjne, które w przypadku gminy Jeziorzany odpowiadają jej jednostkom pomocniczym – czyli sołectwom. Poniżej zaprezentowano zestawienie wyodrębnionych obszarów porównawczych z uwzględnieniem ich powierzchni oraz liczby mieszkańców.

Tabela 1 Podział gminy Jeziorzany na obszary porównawcze z uwzględnieniem ich powierzchni i populacji, dane za rok 2024

Obszar porównawczy	Powierzchnia [m ²]	Liczba ludności	Udział ludności w populacji gminy
Blizocin	6 131 769	164	6%
Jeziorzany	15 132 915	659	25%
Krępa	12 666 612	382	15%
Przytoczno	15 957 428	885	34%
Skarbiciesz	1 763 993	66	3%
Stoczek Kocki	4 634 301	160	6%
Walentynów	4 299 668	168	6%
Wola Blizocka	5 862 552	149	5%
Gmina Jeziorzany	66 449 238	2633	100%

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

6 Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Poniższa mapa przedstawia podział gminy na obszary porównawcze, w odniesieniu do których prowadzona będzie delimitacja.

Grafika 1 Obszary porównawcze

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

3.3 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Celem przeprowadzenia analizy wskaźnikowej jest rozpoznanie problemów oraz negatywnych zjawisk pojawiających się na terenie gminy. Dzięki tej analizie możliwe jest sformułowanie trafnej diagnozy, która realnie odzwierciedla sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną oraz uwzględnia lokalną specyfikę danej społeczności. Pozwala to na wskazanie kluczowych obszarów wymagających interwencji i poprawy.

Zgodnie z art. 4 ustawy o rewitalizacji⁷, **w celu opracowania diagnoz służących [...] wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji [...] wójt, burmistrz albo prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.** W związku z tym, biorąc pod uwagę specyfikę gminy, opracowano zestaw wskaźników, które umożliwiają ocenę sytuacji w poszczególnych obszarach gminy. Na potrzeby niniejszej diagnozy stworzono katalog kryteriów delimitacyjnych obszaru zdegradowanego (OZ), obejmujący łącznie 25 zmiennych, pogrupowanych w pięciu głównych sferach:

- społecznej,
- gospodarczej,
- środowiskowej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- technicznej.

Przy doborze wskaźników dokonano ich rozróżnienia na stymulanty i destymulanty, w zależności od charakteru wpływu, jaki wywierają na rozwój danego obszaru.

- **Stymulanty** to wskaźniki, których wyższe wartości świadczą o pozytywnych zjawiskach (np. liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców).
- **Destymulanty** natomiast wskazują na zjawiska negatywne – im ich wartość wyższa, tym większe nasilenie problemu (np. odsetek osób bezrobotnych w populacji w wieku produkcyjnym).

Szczegółowy zestaw wskaźników zastosowanych w analizie zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 2 Katalog wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
Społeczna	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców/ stymulanta	Wskaźnik określa różnicę między liczbą urodzeń żywych a zgonów w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.

⁷ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024, poz. 278)

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
Społeczna	Saldo migracji na 1000 mieszkańców stymulanta	Wskaźnik opisujący różnicę między zameldowaniami a wymeldowaniami ludności z danego obszaru, w określonym czasie. Wskaźnik wyrażony w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.
Społeczna	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym destymulanta	Wskaźnik dotyczący liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej w przypadku kobiet oraz 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn). Wskaźnik wyrażony w formie przeliczeniowej na 100 osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat w przypadku kobiet i 18-64 lata w przypadku mężczyzn).
Społeczna	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców destymulanta	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy dotyczący osób poszukujących pracy i zarejestrowanych jako bezrobotne. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.
Społeczna	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców destymulanta	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy dotyczący osób poszukujących pracy od co najmniej 12 miesięcy i zarejestrowanych jako bezrobotne. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.
Społeczna	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców destymulanta	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom w trudnej sytuacji z powodu ubóstwa. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń udzielonych ze względu na ubóstwo na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.
Społeczna	Kwota udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców destymulanta	Wskaźnik ilustrujący kwotę świadczeń udzielonych przez instytucje pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.
Społeczna	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie z tyt. niepełnosprawności na 1000 mieszkańców destymulanta	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom z niepełnosprawnością. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń udzielonych ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.
Społeczna	Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców destymulanta	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie poziomu bezpieczeństwa. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej ogólną liczbę przestępstw na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.
Społeczna	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców destymulanta	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.
Społeczna	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców stymulanta	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
Społeczna	Liczba uczniów szkół podstawowych na 1000 mieszkańców stymulanta	Wskaźnik odzwierciedla liczbę dzieci w wieku szkolnym przypadającą na 1000 mieszkańców obszaru, co pozwala ocenić strukturę demograficzną pod kątem potencjału kapitału ludzkiego (osób w wieku przedprodukcyjnym)
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców stymulanta	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru.
Gospodarcza	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców/stymulanta	Wskaźnik obrazujący tendencje związane z rozwojem przedsiębiorczości. Wyrażany przez różnicę liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.
Środowiskowa	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca] destymulanta	Wskaźnik określający obciążenie wyrobami azbestowymi na jednego mieszkańca, wyrażony w kilogramach.
Środowiskowa	Średnie roczne stężenie PM2.5 destymulanta	Wskaźnik obliczono na podstawie mapy rozkładu przestrzennego średniego rocznego stężenia PM2,5 [µg/m3]. Mapa wykonana została w oparciu o modelowanie matematyczne przygotowane przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy oraz metodę obiektywnego szacowania.
Środowiskowa	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym destymulanta	Wskaźnik opisujący jaki odsetek budynków w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych
Środowiskowa	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe destymulanta	Wskaźnik opisujący procentowy udział gospodarstw domowych, ogrzewanych kotłami na paliwo stałe w ogólnej liczbie gospodarstw domowych danego obszaru.
Przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców stymulanta	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic na 1000 mieszkańców.
Przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe) na 1000 mieszkańców stymulanta	Wskaźnik określa poziom dostępności terenów rekreacyjnych. Poddano go ocenie na podstawie liczby placów zabaw i siłowni terenowych na 1000 mieszkańców
Przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność komunikacyjna stymulanta	Wskaźnik pokazuje dostępność komunikacyjną. Wyrażony jest on jako liczba dziennych połączeń komunikacji publicznej na 1000 mieszkańców konkretnego obszaru
Przestrzenno-funkcjonalna	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem stymulanta	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną roślinność. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki.

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
Techniczna	Liczba zabytków na km ² destymulanta	Wskaźnik określający liczbę zabytków występujących na terenie jednostki porównawczej w przeliczeniu na kilometr kwadratowy jej ogólnej powierzchni.
Techniczna	Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji destymulanta	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej w zakresie energooszczędności. Wskaźnik wyrażony jako udział obiektów wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie obiektów publicznych
Techniczna	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami destymulanta	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Analiza wybranych wskaźników umożliwiła identyfikację tych obszarów gminy Jeziorzany, w których występuje największe nagromadzenie i nasilenie negatywnych zjawisk, co świadczy o stanie kryzysowym w tych częściach gminy. W badaniu wykorzystano dane pochodzące z różnych źródeł, takich jak: Urząd Gminy Jeziorzany, Baza Danych Obiektów Topograficznych, Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej, Baza Azbestowa oraz Gminna Ewidencja Zabytków.

Proces wyłaniania kryteriów delimitacyjnych poprzedziła szeroko zakrojona analiza dostępnych danych statystycznych. Pozwoliło to na określenie zakresu informacji, dzięki którym możliwe było ukazanie zróżnicowania wewnętrznego pod względem występowania zjawisk kryzysowych – zarówno pod względem ich przestrzennego rozmieszczenia, jak i częstości występowania – w odniesieniu do wcześniej ustalonego podziału na obszary porównawcze. Zestaw przyjętych zmiennych delimitacyjnych został dobrany w taki sposób, aby umożliwić identyfikację istotnych różnic przestrzennych w zakresie występowania problemów społecznych – zwłaszcza tych wynikających z uwarunkowań demograficznych, bezrobocia czy ubóstwa – a także trudności odnoszących się do sfer pozaspołecznych. Wszystkie zmienne zostały szczegółowo zaprezentowane i omówione w kolejnych częściach opracowania, z wykorzystaniem form graficznych dla lepszego zobrazowania analizowanych zjawisk.

3.4 Strefa społeczna

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, sfera społeczna odgrywa kluczową rolę przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Poniżej przedstawiono analizę wskaźników ilustrujących skalę problemów związanych z tą sferą – takich jak poziom bezrobocia, struktura demograficzna, zapotrzebowanie na pomoc społeczną oraz poziom aktywności społecznej.

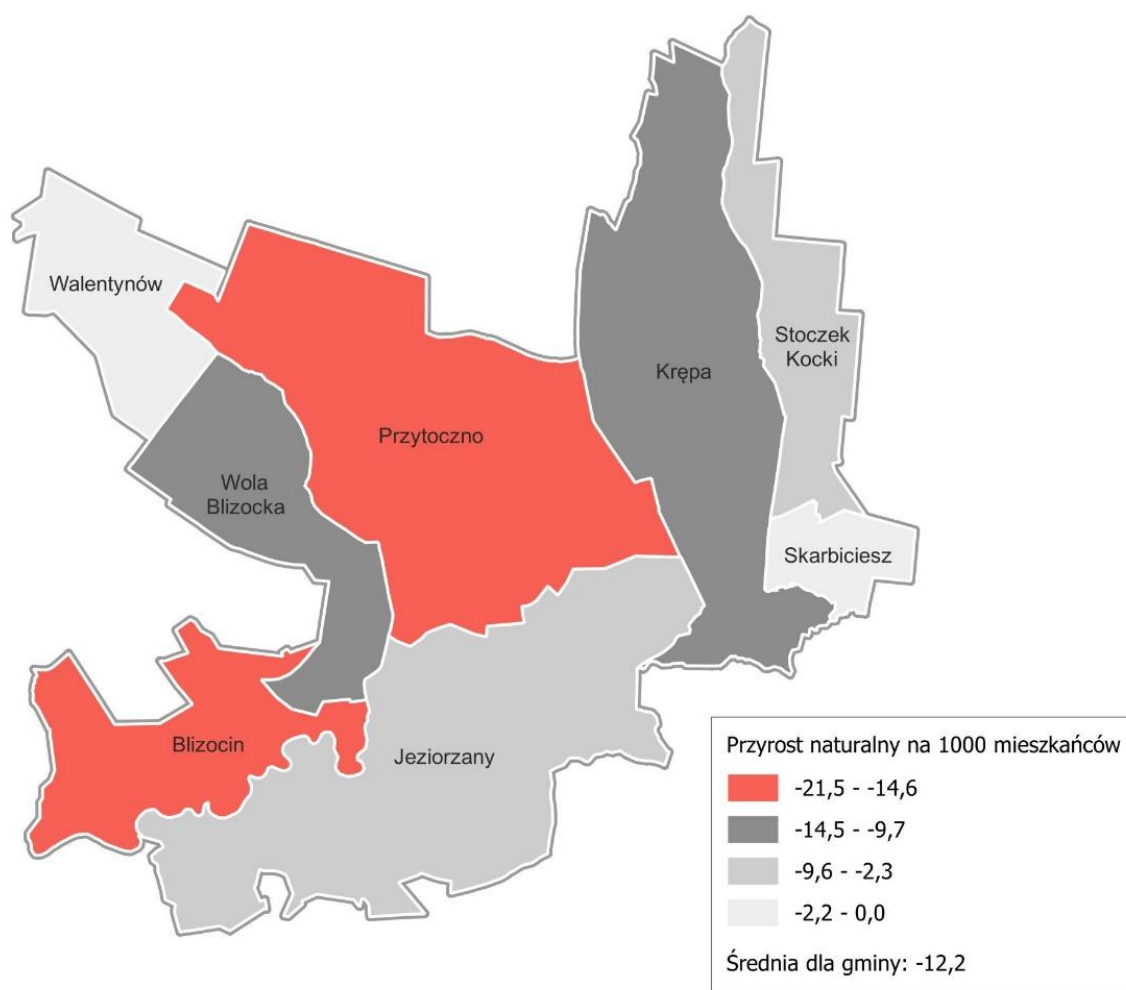
Pierwszym omawianym wskaźnikiem jest przyrost naturalny, rozumiany jako różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Analiza odnosi się do przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na podstawie danych z 2024 roku w gminie Jeziorzany odnotowano ujemny przyrost naturalny – liczba zgonów (46) przewyższyła liczbę urodzeń (14). Tylko w sołectwach Walentynów i Skarbiciesz wartość tego wskaźnika wynosi 0, natomiast we wszystkich pozostałych obszarach jest on ujemny. Najniższy przyrost naturalny na 1000 mieszkańców odnotowano w sołectwach: Przytoczno (- 21,5), Blizocin (-18,3), Wola Blizocka (-13,4) i Krępa (-13,1).

Tabela 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba urodzeń żywych	Liczba zgonów	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
Blizocin	0	3	-18,3
Jeziorzany	3	5	-3,0
Krępa	5	10	-13,1
Przytoczno	3	22	-21,5
Skarbiciesz	1	1	0,0
Stoczek Kocki	0	1	-6,3
Walentynów	1	1	0,0
Wola Blizocka	1	3	-13,4
Gmina	14	46	-12,2

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 2 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odzwierciedla poziom atrakcyjności danej jednostki porównawczej pod względem osiedlania się ludności. Zgodnie z danymi z 2024 roku, w gminie odnotowano 76 zameldowań i 59 wymeldowań, co daje dodatnie saldo migracji wynoszące 17 osób. Przekłada się to na wskaźnik 6,5 na 1000 mieszkańców dla całej gminy.

Dodatknie saldo migracji zaobserwowano w czterech sołectwach: Przytoczno (19,2 na 1000 mieszkańców), Krępa (15,7), Walentynów (11,9) oraz Stoczek Kocki (6,3). W pozostałych miejscowościach wskaźnik ten był zerowy lub ujemny. Najniższy poziom salda migracji odnotowano w sołectwie Skarbicesz, gdzie wyniósł on -30,3 na 1000 mieszkańców.

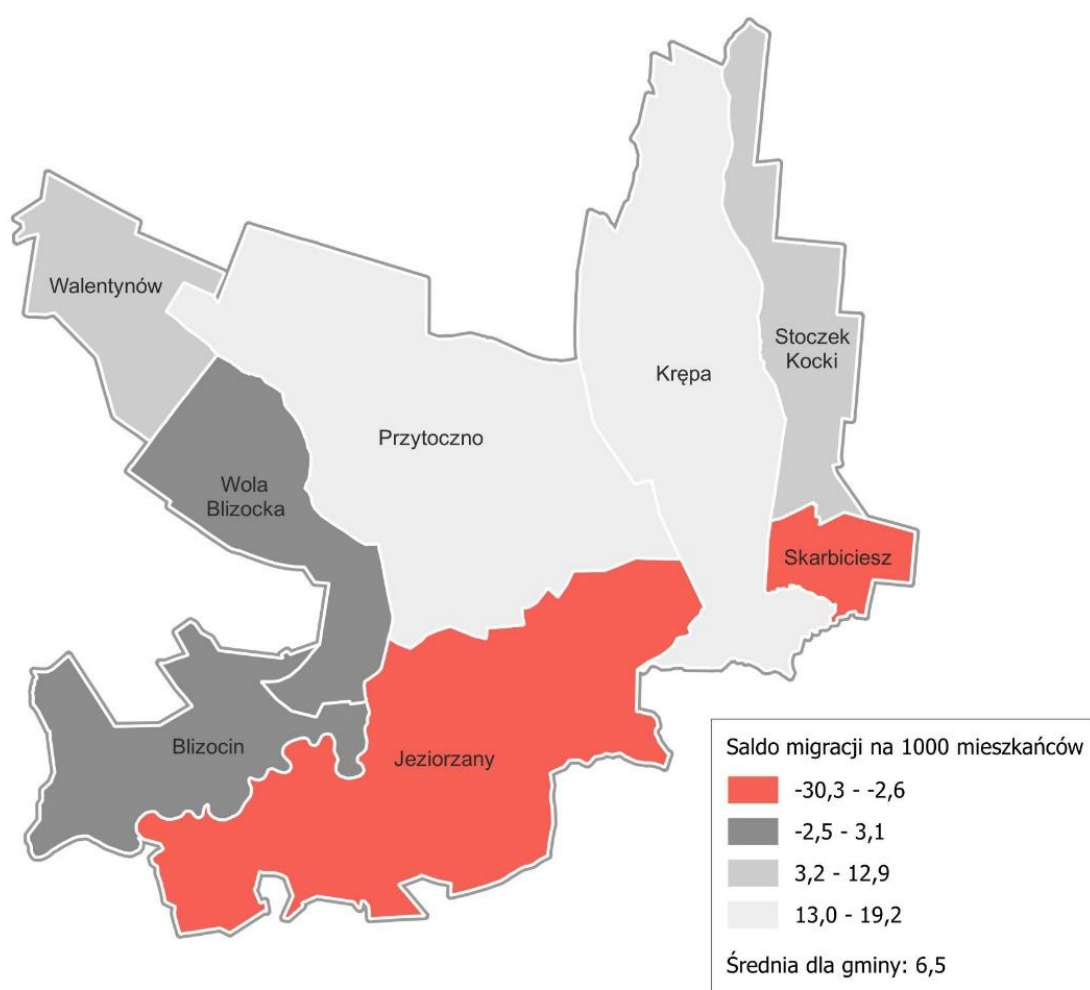
Tabela 4 Saldo migracji na 1 000 mieszkańców

Obszar Porównawczy	Zameldowania	Wymeldowania	Liczba mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
Blizocin	1	1	164	0,0
Jeziorzany	13	20	659	-10,6

Obszar Porównawczy	Zameldowania	Wymeldowania	Liczba mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
Krępa	20	14	382	15,7
Przytoczno	31	14	885	19,2
Skarbiesz	1	3	66	-30,3
Stoczek Kocki	2	1	160	6,3
Walentynów	4	2	168	11,9
Wola Blizocka	4	4	149	0,0
Gmina	76	59	2633	6,5

Źródło: opracowanie własne, 2024 r..

Grafika 3 Saldo migracji na 1 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Kolejny analizowany wskaźnik przedstawia liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na każde 100 osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze. Jest to jeden z kluczowych mierników poziomu obciążenia demograficznego. Jego celem jest ukazanie relacji między osobami w wieku poprodukcyjnym a tymi, które są aktywne zawodowo i generują dochód. W kontekście starzejącego

się społeczeństwa wskaźnik ten ma szczególne znaczenie – jego wysoka wartość może wskazywać na problemy związane z systemem emerytalnym, ochroną zdrowia oraz potencjalne spowolnienie rozwoju gospodarczego. Warto zaznaczyć, że ludność w wieku produkcyjnym charakteryzuje się większą aktywnością zawodową, co przekłada się na wyższy potencjał wzrostu gospodarczego w porównaniu z obszarami, gdzie wskaźnik obciążenia demograficznego jest wyższy.

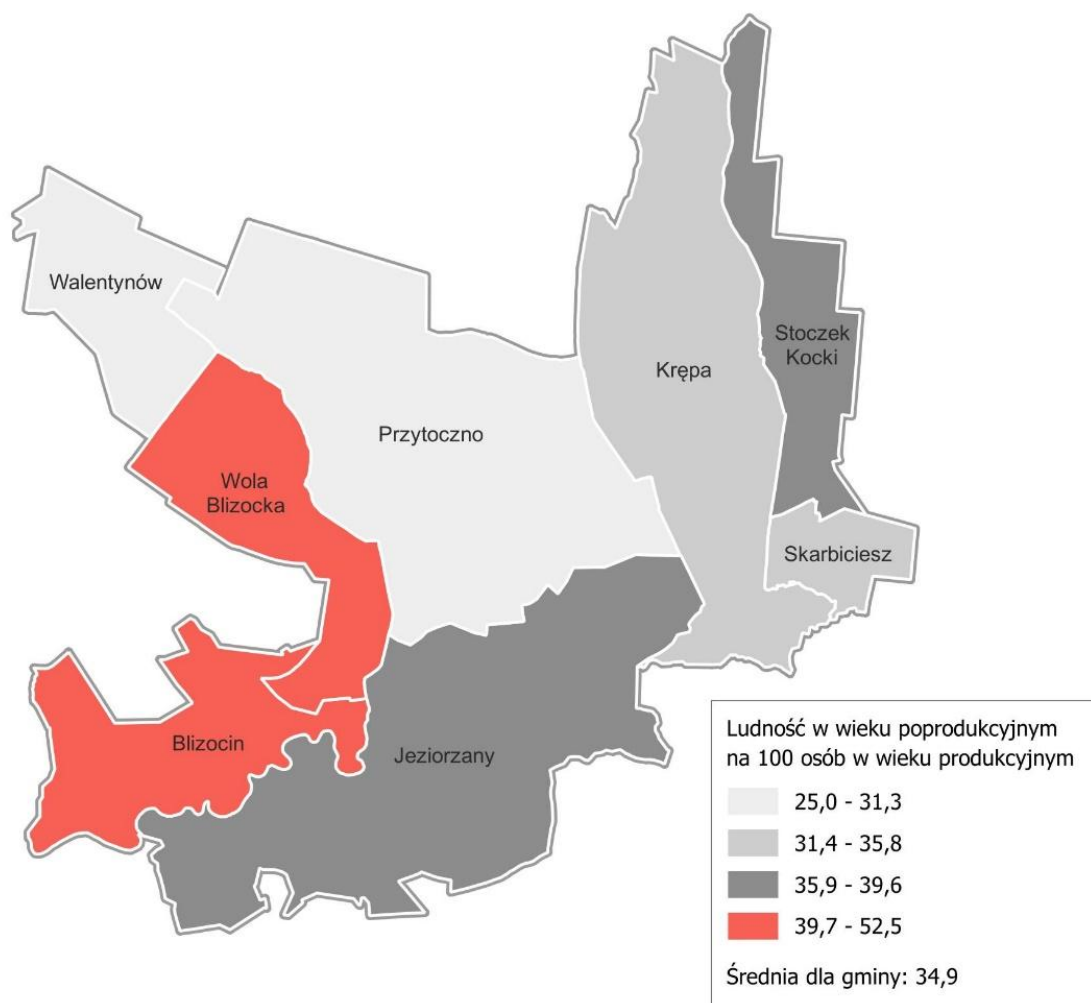
W gminie Jeziorzany na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypada 558 osób w wieku poprodukcyjnym, co daje wskaźnik na poziomie 34,9. Najwyższe, a więc najbardziej niekorzystne wartości tego wskaźnika, zaobserwowano w sołectwach: Wola Blizocka (52,5), Blizocin (43,7), Stoczek Kocki (38,3) oraz Jeziorzany (38,2). W pozostałych sołectwach wartości te są niższe od średniej dla całej gminy. Najlepszą sytuację odnotowano w sołectwie Walentynów, gdzie wskaźnik wynosi 25,0.

Tabela 5 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
Blizocin	164	103	45	43,7
Jeziorzany	659	401	153	38,2
Krępa	382	230	72	31,3
Przytoczno	885	545	170	31,2
Skarbiciesz	66	39	13	33,3
Stoczek Kocki	160	94	36	38,3
Walentynów	168	108	27	25,0
Wola Blizocka	149	80	42	52,5
Gmina	2 633	1600	558	34,9

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 4 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Analiza poziomu bezrobocia w gminie Jeziorzany umożliwia porównanie sytuacji w poszczególnych jednostkach porównawczych. Wskaźnik ten został wyliczony jako liczba osób bezrobotnych przypadająca na 1000 mieszkańców danego obszaru. Wysoki poziom bezrobocia negatywnie wpływa na sytuację materialną mieszkańców, co może prowadzić do pogłębiania się problemów społecznych.

W całej gminie Jeziorzany zarejestrowano 117 osób bezrobotnych. Patrząc na dane bezwzględne, największą liczbę bezrobotnych odnotowano w sołectwach Przytoczno (52 osoby) oraz Jeziorzany (28 osób). Jednak bardziej miarodajne są wskaźniki względne – odnoszące liczbę bezrobotnych do liczby mieszkańców.

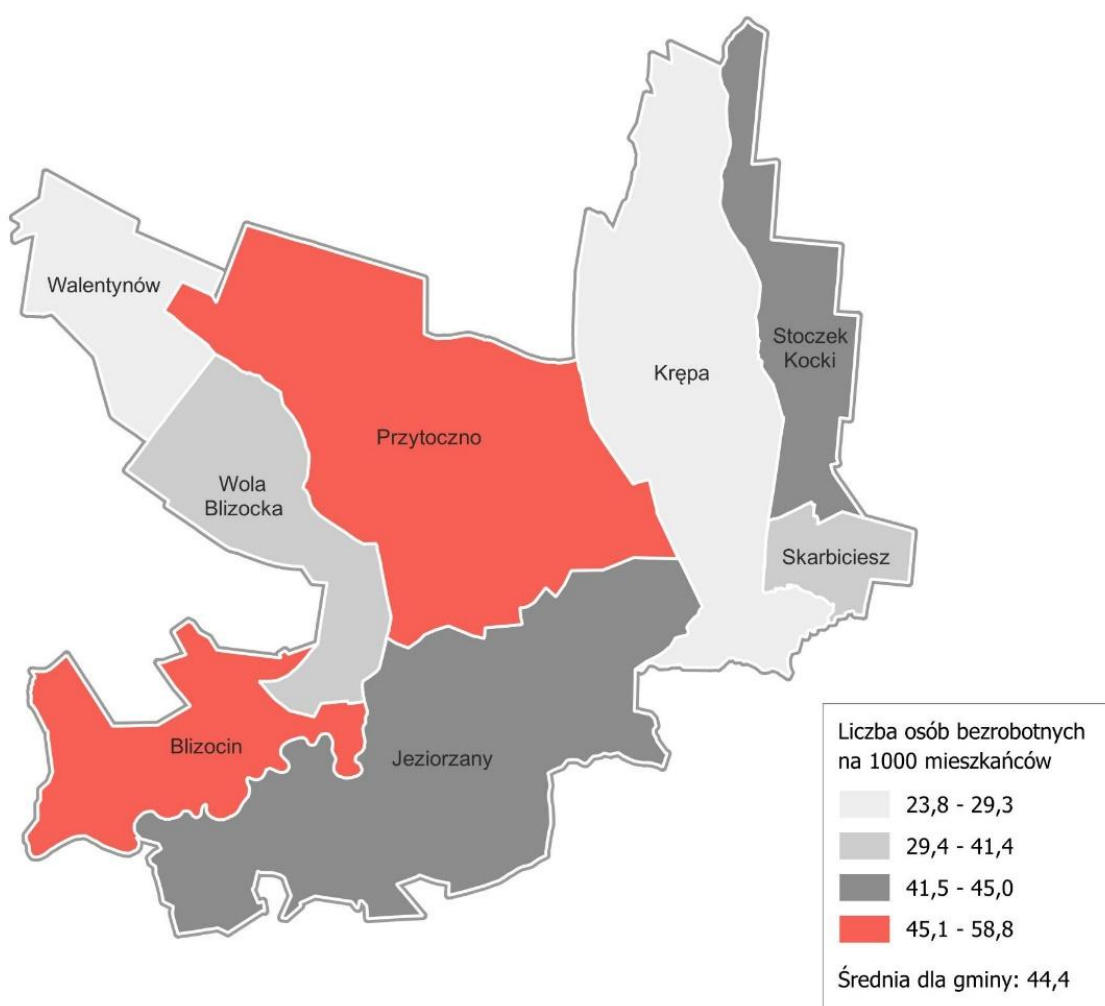
Pomimo że Przytoczno jest najbardziej zaludnionym sołectwem, to właśnie tam sytuacja w zakresie bezrobocia jest najtrudniejsza – wskaźnik ten wynosi aż 58,8 na 1000 mieszkańców. Z kolei najkorzystniejsza sytuacja została zaobserwowana w Walentynowie, gdzie wskaźnik bezrobocia osiąga poziom 23,8 na 1000 mieszkańców.

Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	8	48,8
Jeziorzany	659	28	42,5
Krępa	382	10	26,2
Przytoczno	885	52	58,8
Skarbiesz	66	2	30,3
Stoczek Kocki	160	7	43,8
Walentynów	168	4	23,8
Wola Blizocka	149	6	40,3
Gmina	2 633	117	44,4

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 5 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Kolejny wskaźnik dotyczy długotrwałego bezrobocia, czyli liczby osób pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy – zgodnie z definicją stosowaną przez Powiatowy Urząd Pracy. W 2024 roku na terenie gminy Jeziorzany zarejestrowano 85 osób długotrwale bezrobotnych, co stanowiło aż 72,6% ogółu bezrobotnych. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje to wskaźnik 32,3 dla całej gminy.

Podobnie jak w przypadku ogólnego poziomu bezrobocia, najtrudniejszą sytuację odnotowano w sołectwie Przytoczno, gdzie liczba długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców wynosiła 44,1.

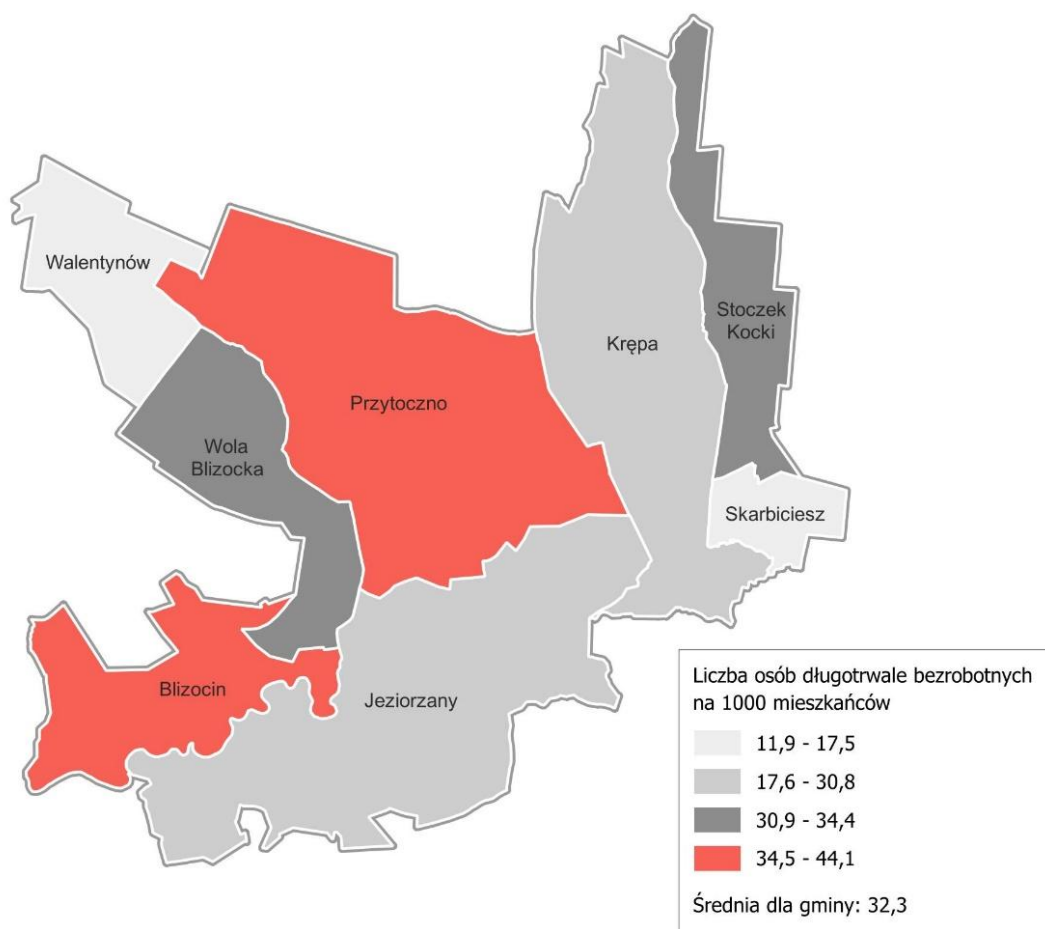
Wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych negatywnie wpływa nie tylko na samych bezrobotnych, ale także na ich otoczenie społeczne – może prowadzić do obniżenia standardu życia, uzależnień, wyobcowania, a w konsekwencji do pogłębiania się zjawiska wykluczenia społecznego.

Tabela 7 Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Długotrwale bezrobotni	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	6	36,6
Jeziorzany	659	20	30,3
Krępa	382	7	18,3
Przytoczno	885	39	44,1
Skarbicesz	66	1	15,2
Stoczek Kocki	160	5	31,3
Walentynów	168	2	11,9
Wola Blizocka	149	5	33,6
Gmina	2 633	85	32,3

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 6 Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Jednym z istotnych aspektów analizowanej sfery społecznej jest zapotrzebowanie mieszkańców na pomoc społeczną. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, osoby zmagające się z trudnościami życiowymi i problemami społecznymi stanowią kluczową grupę interesariuszy procesu rewitalizacji.

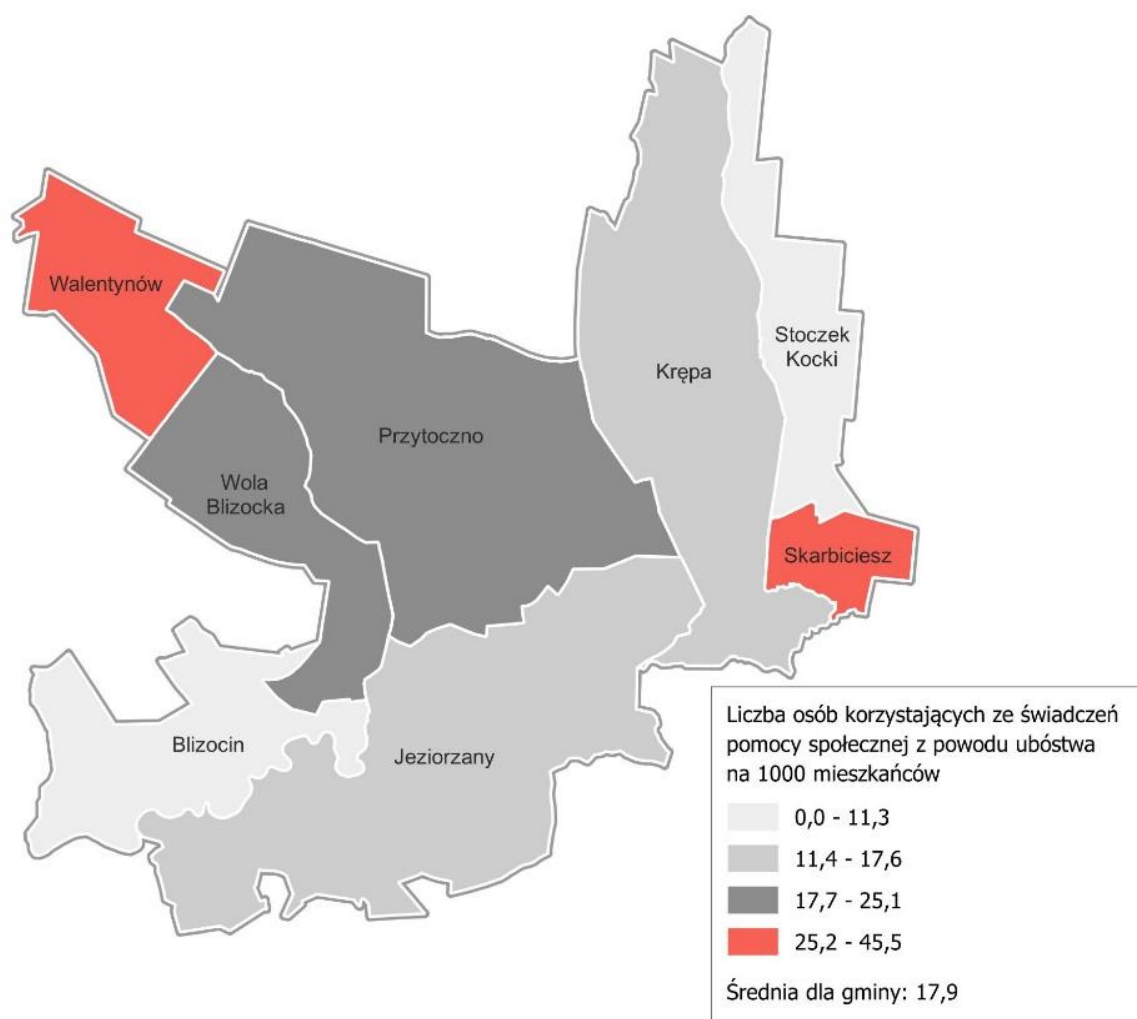
W oparciu o dane z 2024 roku przeprowadzono analizę dotyczącą liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Najwyższe wartości wskaźnika, czyli najmniej korzystną sytuację, odnotowano w sołectwach Skarbicesz (45,5 na 1000 mieszkańców) oraz Walentynów (35,7). Z kolei najniższy poziom zapotrzebowania na tego typu wsparcie zarejestrowano w Stoczku Kockim (wskaźnik: 0) oraz w Blizocinie (6,1), co świadczy o relatywnie lepszej sytuacji społeczno-ekonomicznej w tych jednostkach.

Tabela 8 Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	1	6,1
Jeziorzany	659	10	15,2
Krępa	382	5	13,1
Przytoczno	885	19	21,5
Skarbicesz	66	3	45,5
Stoczek Kocki	160	0	0,0
Walentynów	168	6	35,7
Wola Blizocka	149	3	20,1
Gmina	2 633	47	17,9

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 7 Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Kolejnym istotnym wskaźnikiem społecznym jest kwota udzielonych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Liczba osób korzystających ze świadczeń ogółem obejmuje wszystkich, którym na podstawie decyzji przyznano różne formy wsparcia – w tym finansowe, takie jak zasiłki stałe, okresowe i celowe.

W 2024 roku na terenie gminy Jeziorzany udzielono świadczeń pieniężnych o łącznej wartości 180 522 zł. Przeliczając tę kwotę na 1000 mieszkańców, otrzymujemy wskaźnik wynoszący 68 561,5 zł. Najwyższe, a tym samym najmniej korzystne wartości wskaźnika odnotowano w sołectwach Wola Blizocka (122 483,4 zł na 1000 mieszkańców) oraz Przytoczno (91 741,6 zł), co znacznie przewyższa średnią dla całej gminy.

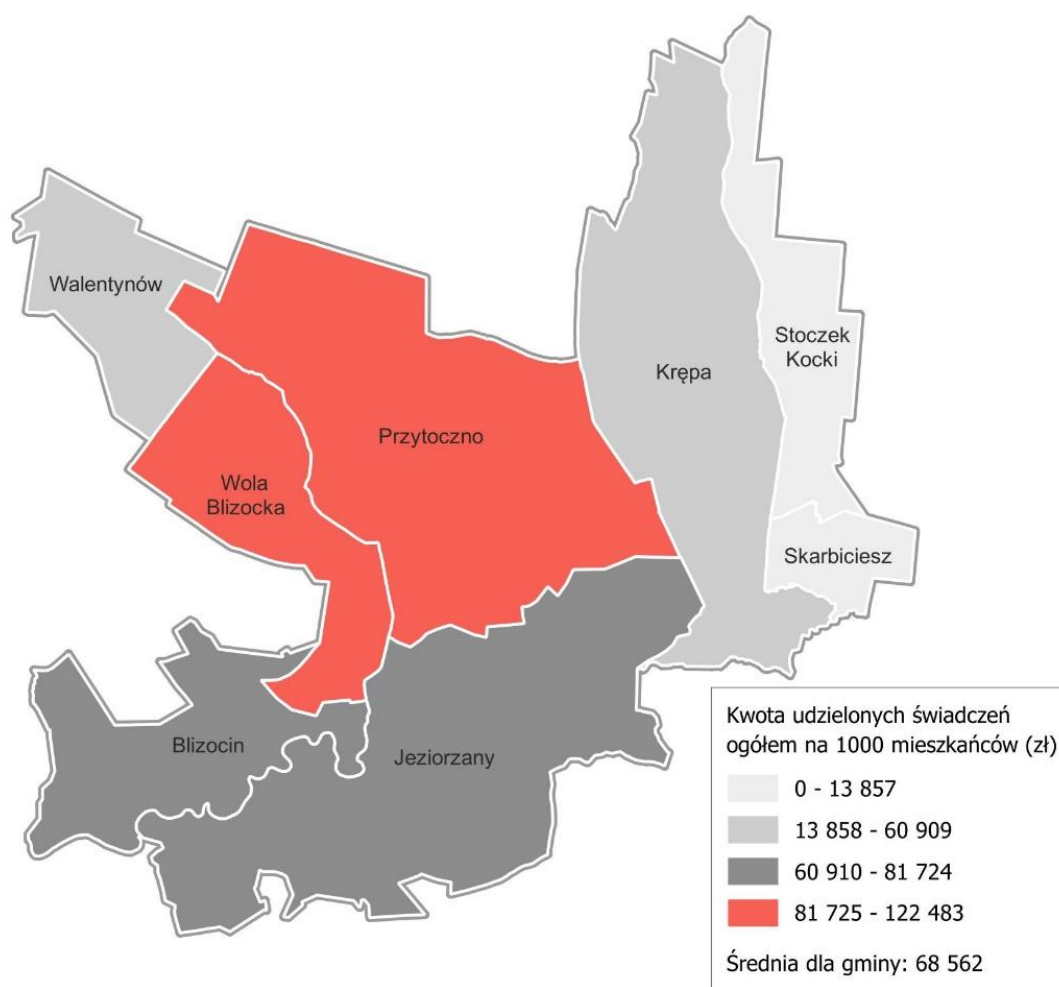
Najlepszą sytuację zaobserwowano w sołectwach Skarbiesz i Stoczek Kocki, gdzie nie odnotowano potrzeby przyznania żadnych świadczeń – co może świadczyć o mniejszej skali problemów społecznych na ich obszarze.

Tabela 9 Kwota udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń ogółem (zł)	Kwota udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców (zł)
Blizocin	164	12 855,1	78 384,8
Jeziorzany	659	44 221,0	67 103,7
Krępa	382	20 900,6	54 713,7
Przytoczno	885	81 191,0	91 741,6
Skarbiesz	66	0	0,0
Stoczek Kocki	160	0	0,0
Walentynów	168	3 104,0	18 476,2
Wola Blizocka	149	18 250,0	122 483,4
Gmina	2 633	180 521,7	68561,5

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 8 Kwota udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

W analizie dotyczącej pomocy społecznej istotne znaczenie ma uwzględnienie sytuacji osób o szczególnych potrzebach, co zostało podkreślone w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W tym kontekście przeanalizowano dane dotyczące mieszkańców gminy Jeziorzany, którzy korzystali ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności.

Osoby te są szczególnie narażone na ryzyko wykluczenia społecznego, dlatego niezwykle istotne jest podejmowanie działań integracyjnych oraz zapewnianie dostępności przestrzeni publicznej, usług i programów społecznych dostosowanych do ich potrzeb.

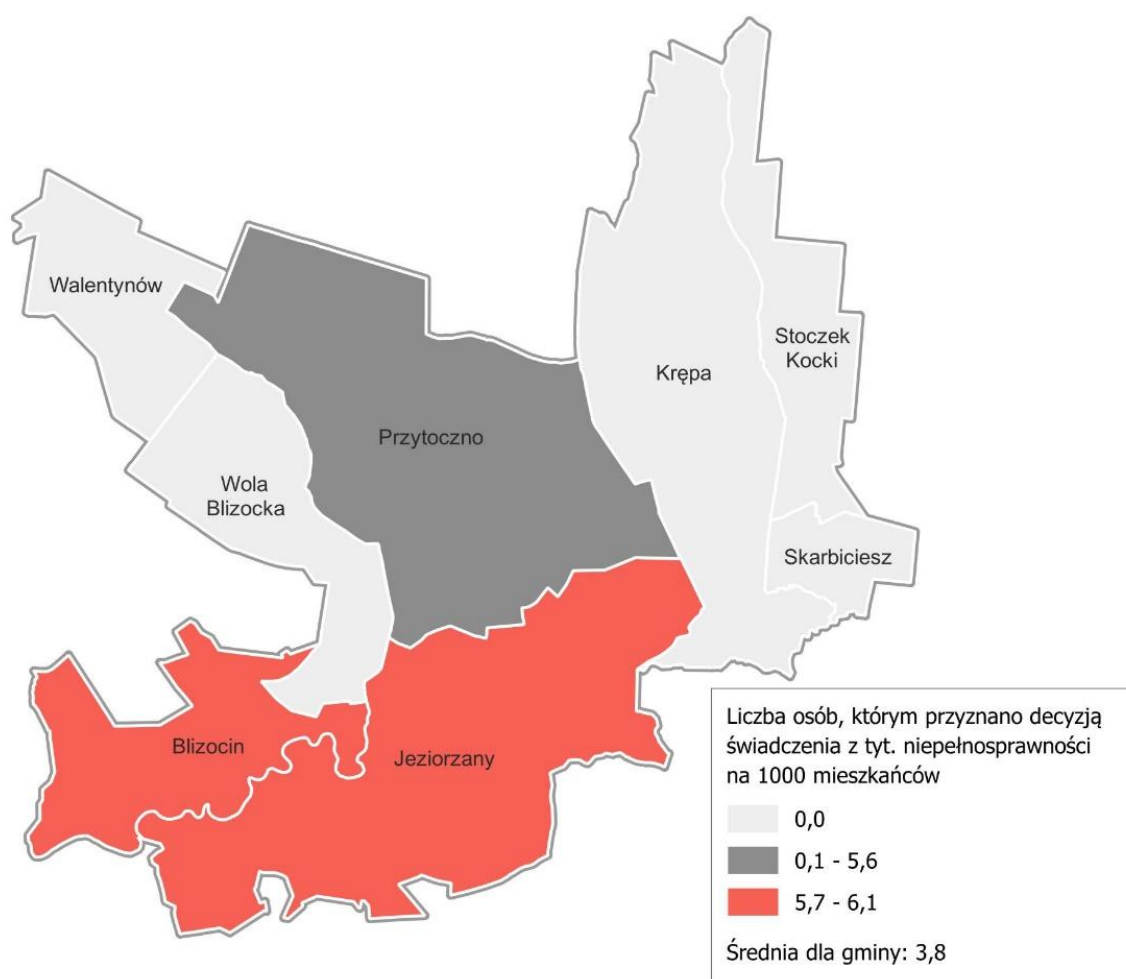
W 2024 roku liczba osób objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności wyniosła łącznie 10, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wskaźnik 3,8. Największy udział osób ze szczególnymi potrzebami odnotowano w sołectwach Blizocin i Jeziorzany (po 6,1 na 1000 mieszkańców) oraz w Przytocznie (5,6), co wskazuje na szczególną potrzebę skierowania tam działań wspierających i dostosowawczych.

Tabela 10 Liczba osób którym przyznano świadczenie z tyt. niepełnosprawności na 1000 mieszkańców

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba osób którym przyznano świadczenie z tyt. niepełnosprawności	Liczba osób którym przyznano świadczenie z tyt. niepełnosprawności na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	1	6,1
Jeziorzany	659	4	6,1
Krępa	382	0	0,0
Przytoczno	885	5	5,6
Skarbicesz	66	0	0,0
Stoczek Kocki	160	0	0,0
Walentynów	168	0	0,0
Wola Blizocka	149	0	0,0
Gmina	2 633	10	3,8

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 9 Liczba osób którym przyznano świadczenie z tyt. niepełnosprawności na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Analiza sfery społecznej obejmuje również kwestię szeroko rozumianego bezpieczeństwa na terenie gminy. W tym zakresie uwzględniono dwie zmienne: ogólną liczbę przestępstw oraz poziom bezpieczeństwa drogowego, mierzony liczbą zdarzeń drogowych. Poziom bezpieczeństwa ma kluczowe znaczenie nie tylko dla jakości życia mieszkańców, ale również dla postrzegania gminy jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania i inwestowania, co bezpośrednio wpływa na skuteczność planowanych działań rewitalizacyjnych.

Jednym z podstawowych wskaźników w zakresie bezpieczeństwa jest liczba przestępstw. W 2024 roku na terenie gminy Jeziorzany odnotowano łącznie 20 przestępstw, z czego aż 13 miało miejsce w sołectwie Przytoczno – największej i najliczniej zamieszkanego jednostce w gminie. To właśnie tam zanotowano najwyższą i jednocześnie najmniej korzystną wartość wskaźnika liczby przestępstw na 1000 mieszkańców – 14,7.

Kolejnym obszarem o relatywnie wysokim poziomie zagrożenia przestępczością jest sołectwo Krępa, gdzie popełniono 4 przestępstwa przy liczbie ludności wynoszącej 383 osoby, co daje wskaźnik 10,5 na 1000 mieszkańców.

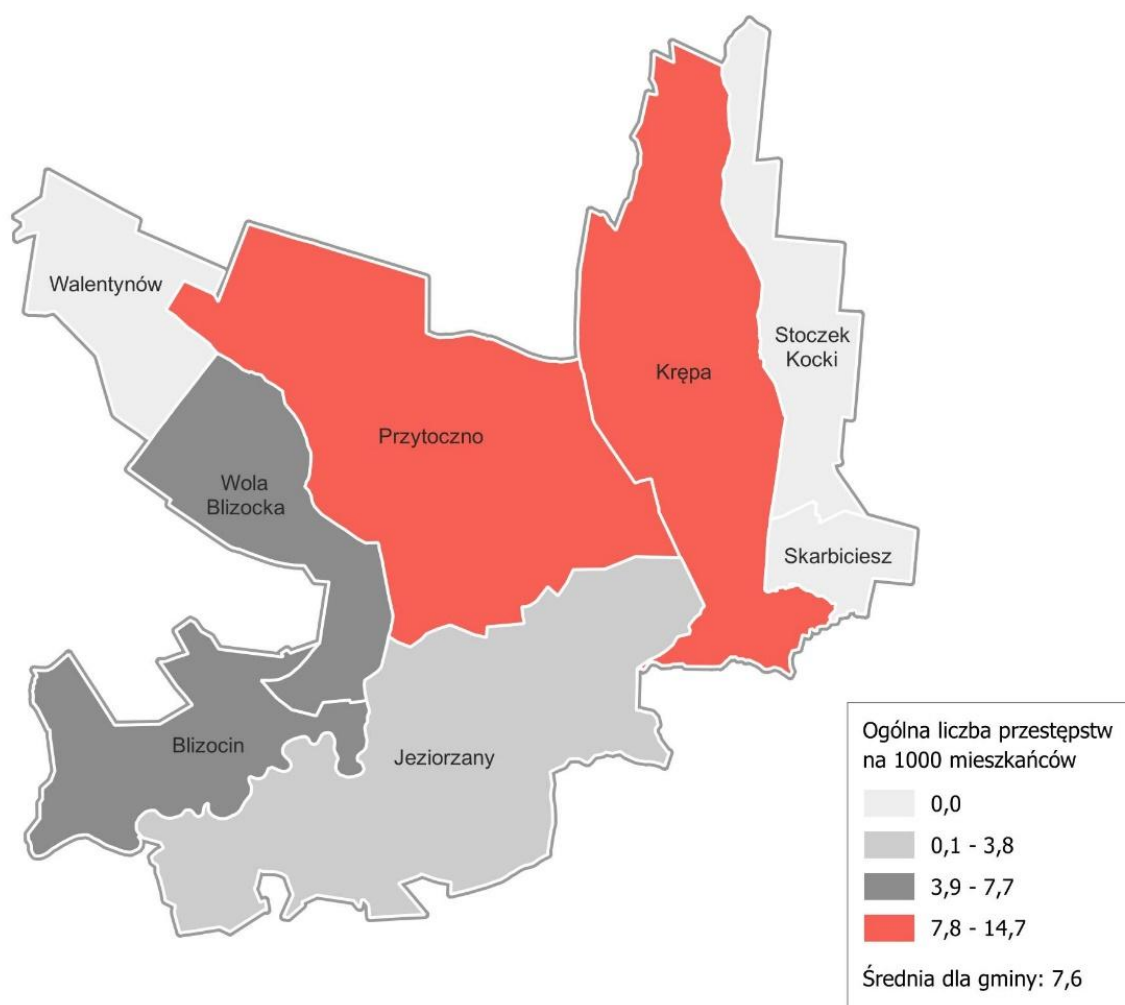
Pozytywnie wyróżniają się sołectwa Skarbiciesz, Stoczek Kocki oraz Walentynów, gdzie nie odnotowano żadnych przestępstw – w tych przypadkach wskaźnik przestępczości wynosi 0, co świadczy o wysokim poziomie bezpieczeństwa lokalnego.

Tabela 11 Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Ogólna liczba przestępstw	Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	1	6,1
Jeziorzany	659	1	1,5
Krępa	382	4	10,5
Przytoczno	885	13	14,7
Skarbiciesz	66	0	0,0
Stoczek Kocki	160	0	0,0
Walentynów	168	0	0,0
Wola Blizocka	149	1	6,7
Gmina	2 633	20	7,6

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 10 Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Kolejnym istotnym aspektem analizy poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy Jeziorzany jest wskaźnik zdarzeń drogowych, przeliczony na 1000 mieszkańców. Dane z 2024 roku wskazują, że na terenie całej gminy odnotowano łącznie 16 kolizji i wypadków drogowych. Najwięcej z nich miało miejsce w sołectwie Przytoczno (13 przypadków), co częściowo tłumaczyć można największą liczbą mieszkańców (885 osób) oraz największą gęstością sieci drogowej.

Po przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskaźnik dla Przytoczna wynosi 10,2, co świadczy o wysokim poziomie zagrożenia w ruchu drogowym, choć nie jest to najwyższa wartość w gminie. Najwyższy wskaźnik zdarzeń drogowych zidentyfikowano w sołectwie Krępa – 10,5 na 1000 mieszkańców – mimo znacznie mniejszej liczby ludności (383 osoby).

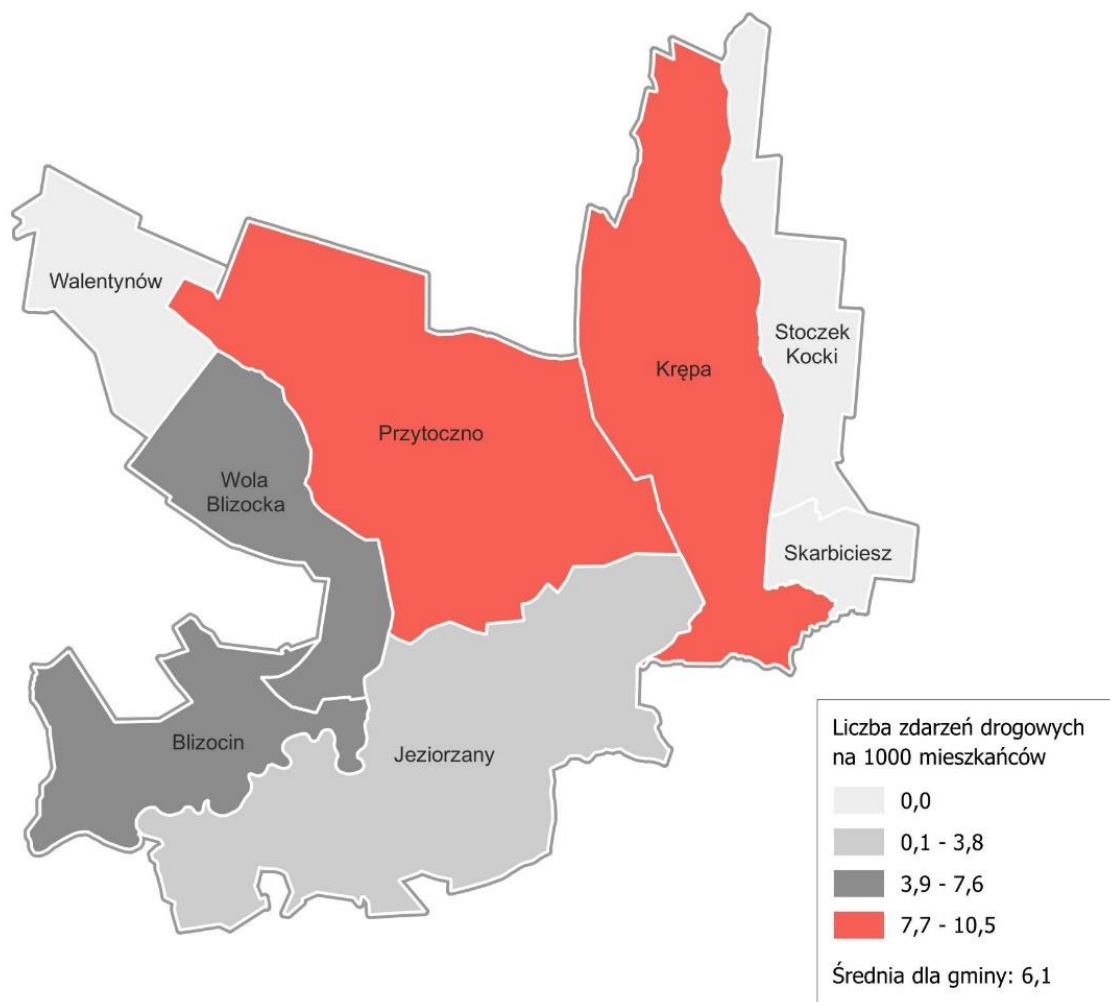
Podobnie jak w przypadku analizy przestępczości, najkorzystniejszą sytuację w zakresie bezpieczeństwa drogowego odnotowano w sołectwach Skarbiciesz, Stoczek Kocki oraz Walentynów, gdzie nie zgłoszono żadnych zdarzeń drogowych – wskaźnik wynosi tam 0.

Tabela 12 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	1	6,1
Jeziorzany	659	1	1,5
Krępa	382	4	10,5
Przytoczno	885	9	10,2
Skarbicesz	66	0	0,0
Stoczek Kocki	160	0	0,0
Walentynów	168	0	0,0
Wola Blizocka	149	1	6,7
Gmina	2 633	16	6,1

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 11 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Jednym z istotnych wskaźników obrazujących potencjalny stopień degradacji społecznej jest poziom kapitału społecznego. Odnosi się on do zaangażowania mieszkańców w życie wspólnoty lokalnej i odzwierciedla siłę społeczeństwa obywatelskiego. W ramach niniejszej analizy przyjęto, że miarą tego zjawiska jest obecność oraz aktywność organizacji pozarządowych na danym obszarze. Ich liczba może wskazywać na lokalny potencjał w zakresie samoorganizacji, solidarności społecznej oraz inicjowania działań na rzecz poprawy jakości życia.

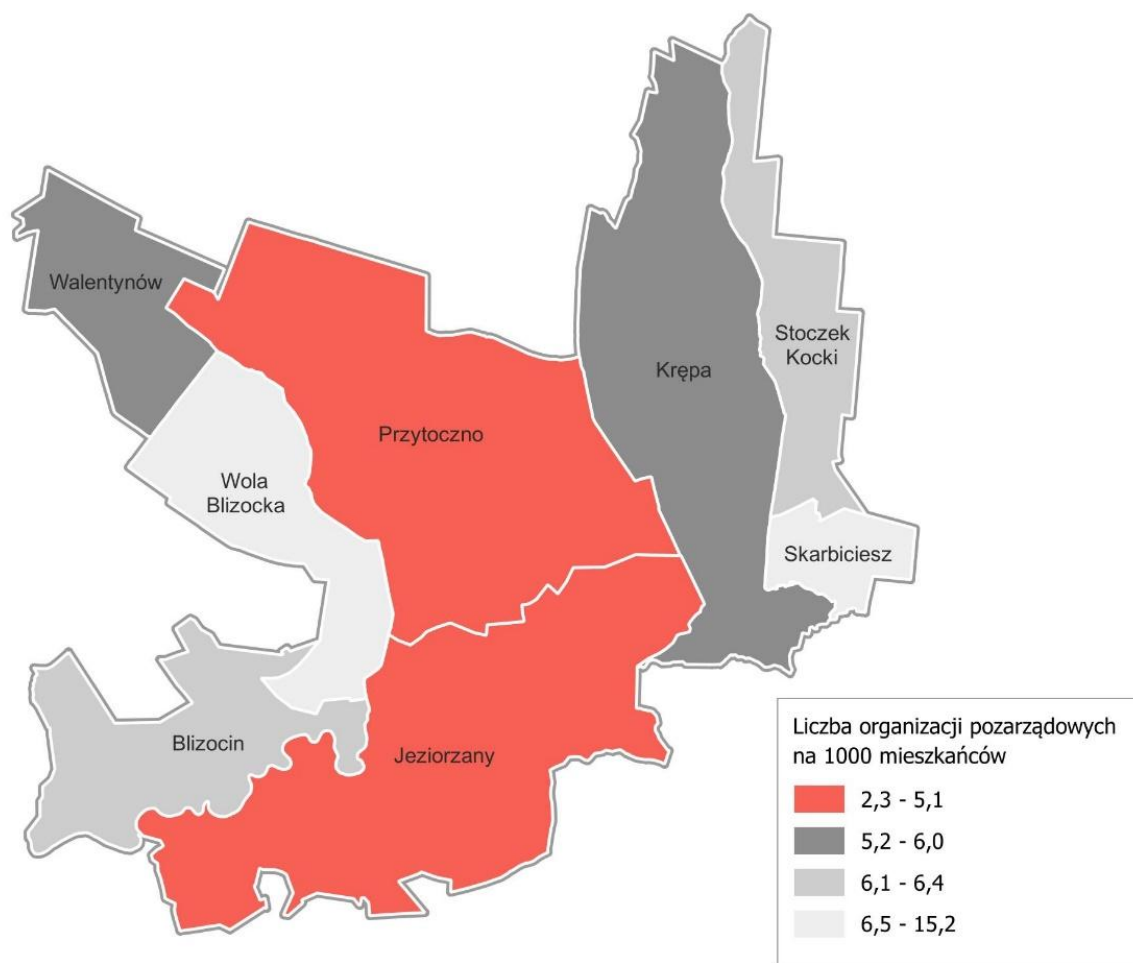
Na terenie gminy Jeziorzany funkcjonuje łącznie 12 organizacji pozarządowych, co przekłada się na wskaźnik 4,6 organizacji na 1000 mieszkańców. Co istotne, w każdej z jednostek porównawczych znajduje się przynajmniej jedna organizacja. Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w dwóch największych sołectwach – Przytoczno (2,3) oraz Jeziorzany (4,6), co może być związane z ich stosunkowo wysokim zaludnieniem. Z kolei najwyższy poziom kapitału społecznego zidentyfikowano w sołectwie Skarbiciesz, gdzie wskaźnik wynosi 15,2 organizacji na 1000 mieszkańców – jest to wynik znacznie przewyższający średnią dla gminy.

Tabela 13 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	1	6,1
Jeziorzany	659	3	4,6
Krępa	382	2	5,2
Przytoczno	885	2	2,3
Skarbiciesz	66	1	15,2
Stoczek Kocki	160	1	6,3
Walentynów	168	1	6,0
Wola Blizocka	149	1	6,7
Gmina	2 633	12	4,6

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 12 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Liczba uczniów szkół podstawowych na 1000 mieszkańców to ostatni analizowany wskaźnik w obszarze społecznym. Odzwierciedla on liczbę dzieci w wieku szkolnym przypadającą na 1000 mieszkańców, co umożliwia ocenę struktury demograficznej. Wysoki poziom wskaźnika sugeruje, że dana społeczność jest relatywnie młoda, a tym samym istnieje większe zapotrzebowanie na szkoły, infrastrukturę edukacyjną oraz usługi wspierające rodziny. Takie obszary mogą w przyszłości charakteryzować się korzystnym potencjałem demograficznym i gospodarczym – o ile zostaną zapewnione odpowiednie warunki rozwoju edukacyjnego i zawodowego.

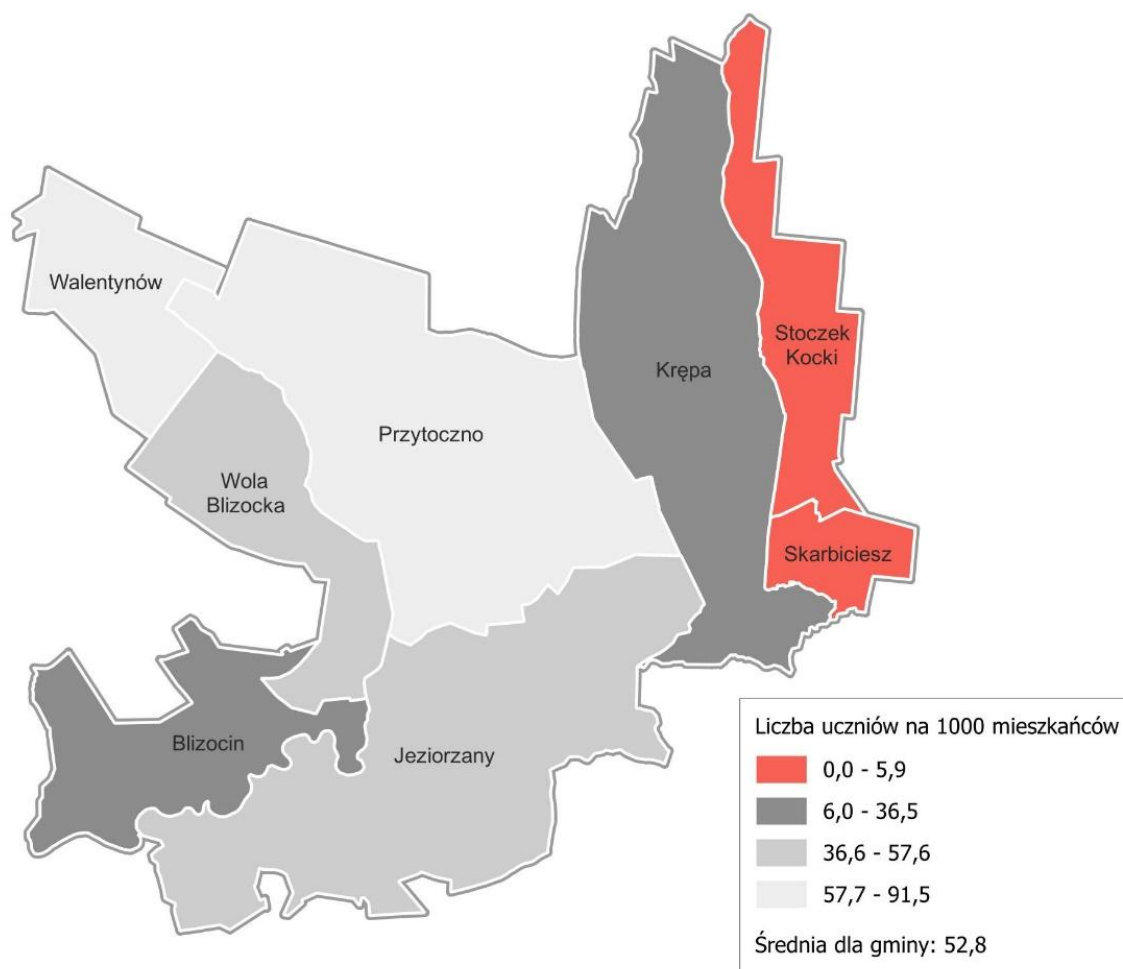
W 2024 roku w gminie odnotowano 139 uczniów szkół podstawowych, co przekłada się na wskaźnik 52,8 uczniów na 1000 mieszkańców. Najniższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w sołectwach Skarbiesz i Stoczek Kocki, gdzie nie mieszka żadne dziecko w wieku szkolnym, co skutkuje wskaźnikiem równym 0. Niski poziom odnotowano również w Krępie – jedynie 7,9 uczniów na 1000 mieszkańców. Natomiast najwyższą wartość zaobserwowano w Przytocznie, gdzie wskaźnik wyniósł 91,5, znacznie przekraczając średnią gminną. Świadczy to o dużej liczbie dzieci w wieku szkolnym na tym obszarze.

Tabela 14 Liczba uczniów szkół podstawowych na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba uczniów szkół podstawowych	Liczba uczniów szkół podstawowych na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	5	30,5
Jeziorzany	659	28	42,5
Krępa	382	3	7,9
Przytoczno	885	81	91,5
Skarbiesz	66	0	0,0
Stoczek Kocki	160	0	0,0
Walentynów	168	15	89,3
Wola Blizocka	149	7	47,0
Gmina	2 633	139	52,8

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 13 Liczba uczniów szkół podstawowych na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

3.5 Sfera gospodarcza

W ramach sfery gospodarczej przeprowadzono analizę wskaźników ekonomicznych, które pozwalają ocenić potencjał gospodarczy gminy Jeziorzany. Dzięki tym danym możliwe jest określenie poziomu aktywności gospodarczej mieszkańców w poszczególnych jednostkach porównawczych oraz zdiagnozowanie stopnia przedsiębiorczości. Wysoka aktywność gospodarcza wskazuje na korzystne warunki dla inwestycji, lokalnego rynku pracy oraz ogólnego rozwoju gospodarczego. Z kolei niski poziom aktywności świadczy o ograniczonej obecności sektora prywatnego i niskim zaangażowaniu mieszkańców w prowadzenie działalności gospodarczej.

Pierwszym analizowanym wskaźnikiem jest liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2024 roku w gminie Jeziorzany funkcjonowały łącznie 63 podmioty, co przekłada się na wskaźnik wynoszący 23,9. Co trzeci zarejestrowany podmiot znajduje się w sołectwie Jeziorzany (21 podmiotów). Jednak po uwzględnieniu liczby mieszkańców, najwyższy poziom aktywności gospodarczej odnotowano w Skarbicieszu – przy 66 mieszkańcach funkcjonują tam 4 podmioty gospodarcze, co daje wskaźnik 60,6. Znaczącą aktywność zaobserwowano także w Stoczku Kockim, gdzie wskaźnik ten wyniósł 43,8.

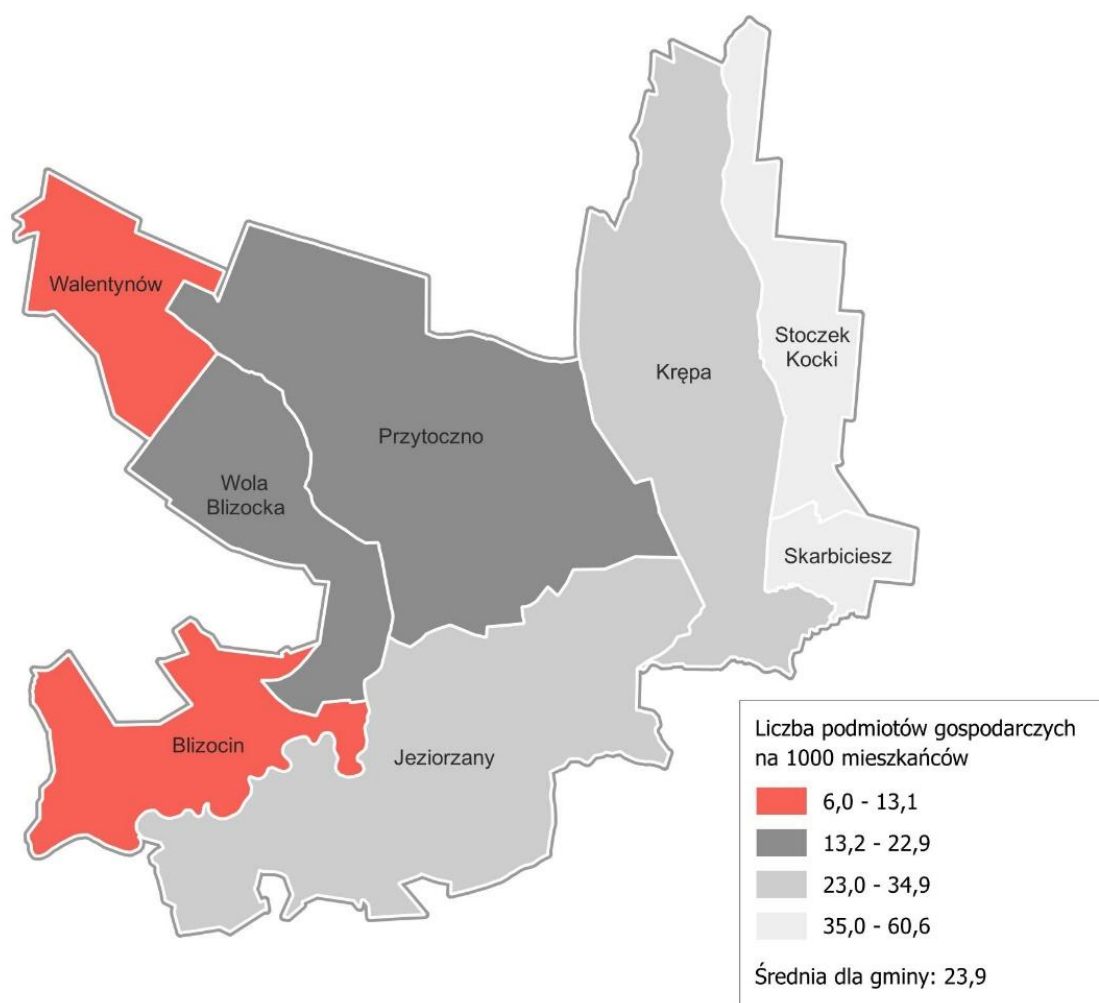
Najniższe wartości wskaźnika, a tym samym najniższy poziom aktywności gospodarczej, odnotowano w sołectwach Walentynów (1 podmiot na 168 mieszkańców), Blizocin (2 podmioty na 164 mieszkańców) oraz Wola Blizocka (2 podmioty na 149 mieszkańców). Są to obszary charakteryzujące się najmniejszą liczbą podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców w całej gminie Jeziorzany.

Tabela 15 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	2	12,2
Jeziorzany	659	21	31,9
Krępa	382	11	28,8
Przytoczno	885	15	16,9
Skarbiciesz	66	4	60,6
Stoczek Kocki	160	7	43,8
Walentynów	168	1	6,0
Wola Blizocka	149	2	13,4
Gmina	2 633	63	23,9

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 14 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Omawiany wskaźnik odgrywa istotną rolę w ocenie kondycji gospodarczej gminy, ponieważ bezpośrednio odzwierciedla poziom aktywności gospodarczej oraz jej dynamikę. Przeanalizowano różnicę pomiędzy liczbą nowo zarejestrowanych a wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych, przeliczoną na 1000 mieszkańców.

Z danych za 2024 rok wynika, że liczba nowo zarejestrowanych podmiotów (6) nieznacznie przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych (5). W ujęciu całej gminy Jeziorzany wskaźnik ten wyniósł 0,4 na 1000 mieszkańców, co świadczy o stabilnej, choć niewielkiej dynamice wzrostu.

Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w sołectwach Krępa (−2,6) oraz Przytoczno (−1,1), co wskazuje na przewagę podmiotów wyrejestrowanych nad nowo powstałymi i może świadczyć o słabnącej aktywności gospodarczej w tych obszarach.

Tendencję wzrostową, rozumianą jako dodatni bilans rejestracji, zaobserwowano jedynie w dwóch jednostkach porównawczych. Najkorzystniejszą sytuację pod względem bezwzględnej liczby nowych

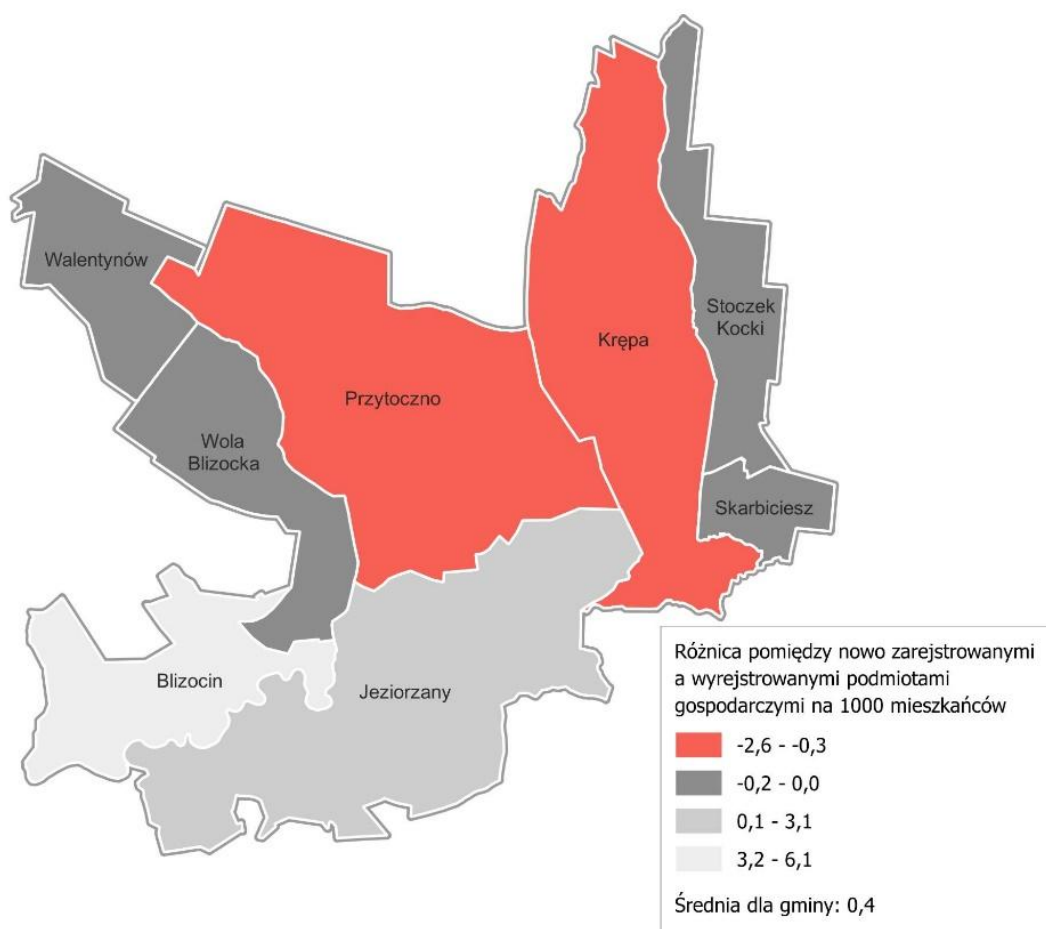
rejestracji odnotowano w sołectwie Jeziorzany (2 nowo zarejestrowane podmioty, brak wyrejestrowań). Jednak to sołectwo Blizocin, ze względu na niższą liczbę ludności, osiągnęło najwyższą wartość wskaźnika – 6,1 na 1000 mieszkańców – co czyni je liderem wzrostu aktywności gospodarczej w ujęciu względnym.

Tabela 16 Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	1	0	6,1
Jeziorzany	659	2	0	3,0
Krępa	382	0	1	-2,6
Przytoczno	885	2	3	-1,1
Skarbicesz	66	0	0	0,0
Stoczek Kocki	160	1	1	0,0
Walentynów	168	0	0	0,0
Wola Blizocka	149	0	0	0,0
Gmina	2 633	6	5	0,4

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 15 Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

3.6 Sfera środowiskowa

Analiza sfery środowiskowej ma na celu ocenę jakości i stanu środowiska naturalnego w gminie oraz jego wpływu na jakość życia mieszkańców. Ochrona środowiska to jedno z kluczowych wyzwań współczesności, zwłaszcza w kontekście postępujących zmian klimatycznych. Ma ona bezpośrednie przełożenie na zdrowie mieszkańców, komfort codziennego życia, ale także na wizerunek i atrakcyjność gminy.

Z tego względu badaniu poddano dane dotyczące m.in. poziomu zanieczyszczenia powietrza, udziału gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe, obecności wyrobów zawierających azbest oraz skali występowania budynków narażonych na hałas związany z ruchem drogowym.

Pierwszym analizowanym wskaźnikiem było występowanie szkodliwych wyrobów azbestowych na terenie gminy. Azbest, ze względu na swoją niską cenę, był powszechnie stosowany w budownictwie w drugiej połowie XX wieku. Po stwierdzeniu jego szkodliwego wpływu na zdrowie, 19 czerwca 1997 roku uchwalono ustawę zakazującą jego stosowania. Przepisy te zostały uzupełnione rozporządzeniem z 14 sierpnia 1998 roku, dotyczącym bezpiecznego użytkowania i usuwania materiałów azbestowych.

Mimo zakazów wiele starszych budynków nadal zawiera elementy wykonane z tego niebezpiecznego surowca, co stanowi realne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców.

W Gminie Jeziorzany największe zagrożenie wyrobami azbestowymi zidentyfikowano w jednostkach porównawczych Blizocin, Stoczek Kocki i Walentynów. Wartość wskaźnika określającego masę wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia (w kg) na jednego mieszkańca znacząco przewyższa tam średnią dla gminy (1050,5 kg) i wynosi odpowiednio: Blizocin – 2427,0 kg/os., Stoczek Kocki – 1821,3 kg/os., Walentynów – 1818,2 kg/os. Z kolei największą bezwzględną masę zidentyfikowanych wyrobów azbestowych odnotowano w sołectwie Jeziorzany – aż 811 715 kg. Najbardziej korzystna sytuacja, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, dotyczy sołectw Krępa (179,2 kg/os.) oraz Przytoczno (636,9 kg/os.).

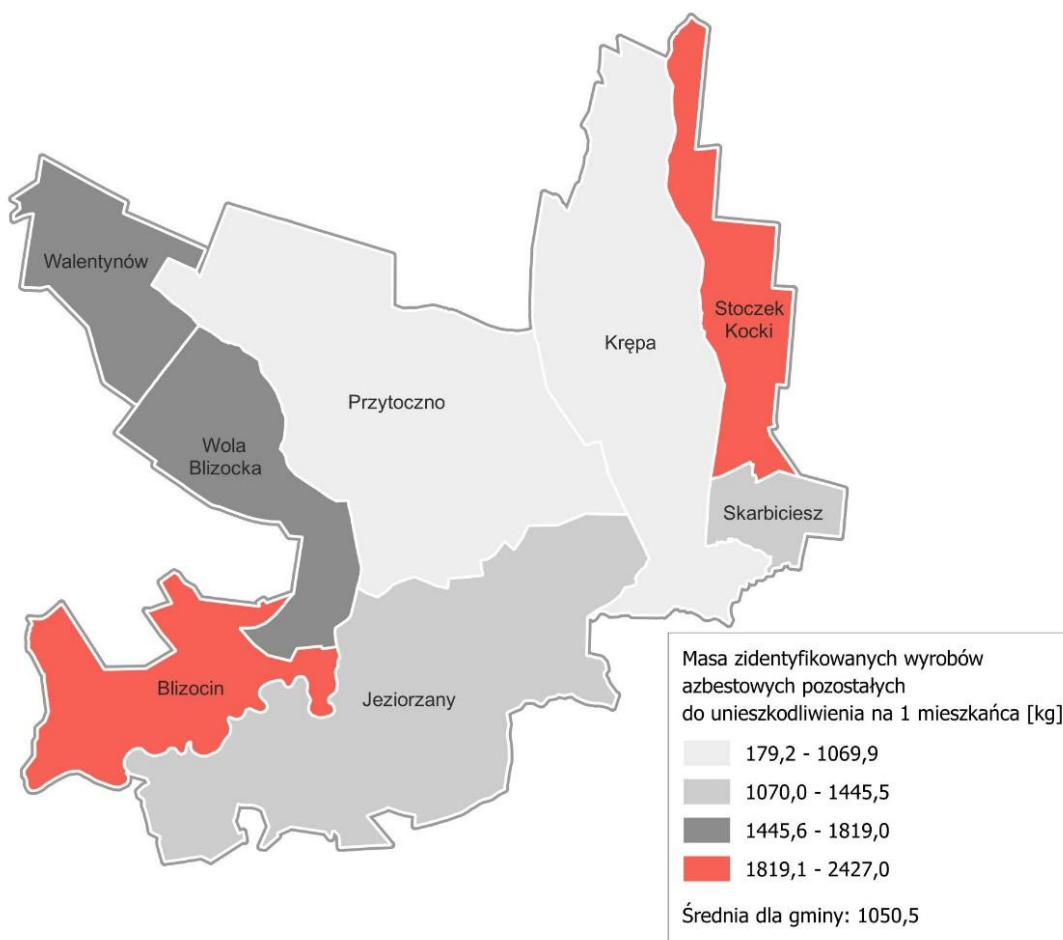
Tabela 17 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [kg].

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [kg]
Blizocin	164	398 025	2427,0
Jeziorzany	659	811 715	1231,7
Krępa	382	68 470	179,2
Przytoczno	885	563 653	636,9
Skarbiciesz	66	80 145	1214,3
Stoczek Kocki	160	291 405	1821,3

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [kg]
Walentynów	168	305 456	1818,2
Wola Blizocka	149	247 223	1659,2
Gmina	2 633	2 766 092	1050,5

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 16 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [kg].

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Jakość powietrza ma bezpośredni wpływ zarówno na komfort życia mieszkańców, jak i stan środowiska naturalnego. Głównym źródłem jego zanieczyszczenia jest emisja szkodliwych substancji, dlatego jednym z kluczowych wyzwań dla władz samorządowych pozostaje rozwój sieci ciepłowniczych oraz wdrażanie nowoczesnych, ekologicznych rozwiązań ograniczających emisje. Zgodnie z Globalnymi Wytycznymi Jakości Powietrza WHO z 2021 roku, zalecane średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM_{2.5} nie powinno przekraczać 5 µg/m³. Tymczasem na terenie gminy Jeziorzany średnie stężenie PM_{2.5} w 2024 roku wyniosło 9,4 µg/m³, co oznacza przekroczenie rekomendowanego poziomu. Wyniki w całej gminie były bardzo zbliżone. Najwyższy poziom zanieczyszczenia odnotowano

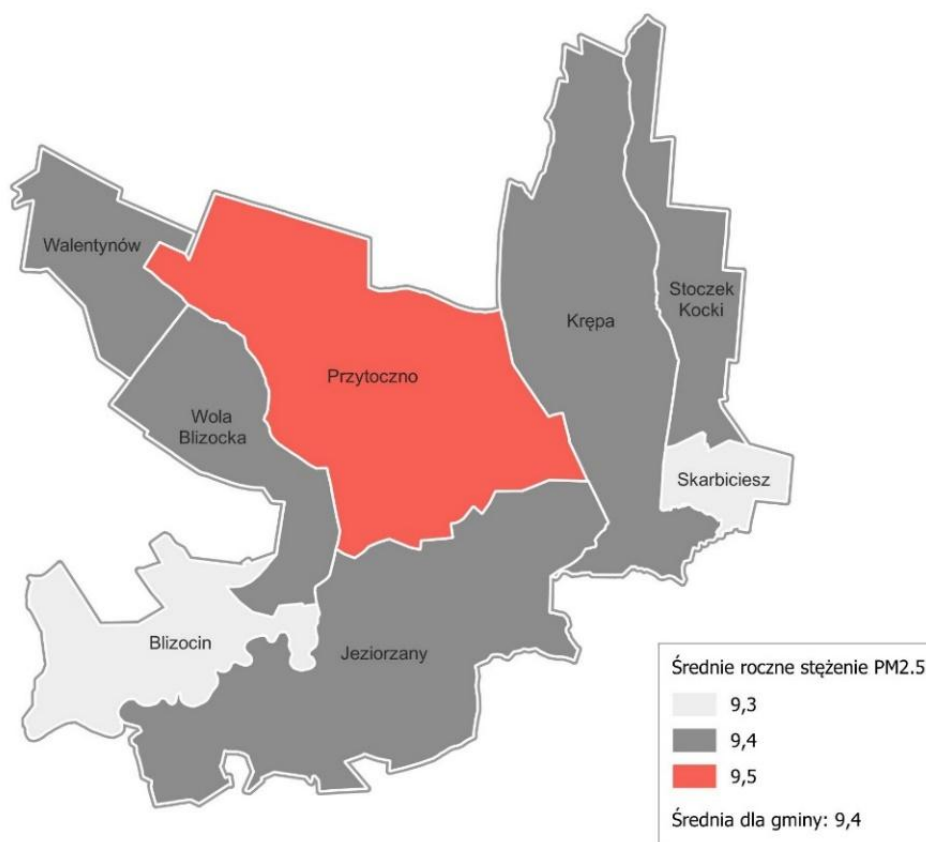
w sołectwie Przytoczno – 9,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Choć wartości te mieszczą się w obowiązujących normach krajowych i unijnych (25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców – zwłaszcza dzieci, osób starszych i przewlekle chorych. W związku z tym konieczne jest podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości powietrza – przede wszystkim poprzez ograniczanie emisji z gospodarstw domowych, rozwój odnawialnych źródeł energii oraz promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców.

Tabela 18 Średnie roczne stężenie PM2.5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Obszar porównawczy	Średnie roczne stężenie PM2.5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Blizocin	9,3
Jeziorzany	9,4
Krępa	9,4
Przytoczno	9,5
Skarbicesz	9,3
Stoczek Kocki	9,4
Walentynów	9,4
Wola Blizocka	9,4
Gmina	9,4

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 17 Średnie roczne stężenie PM2.5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

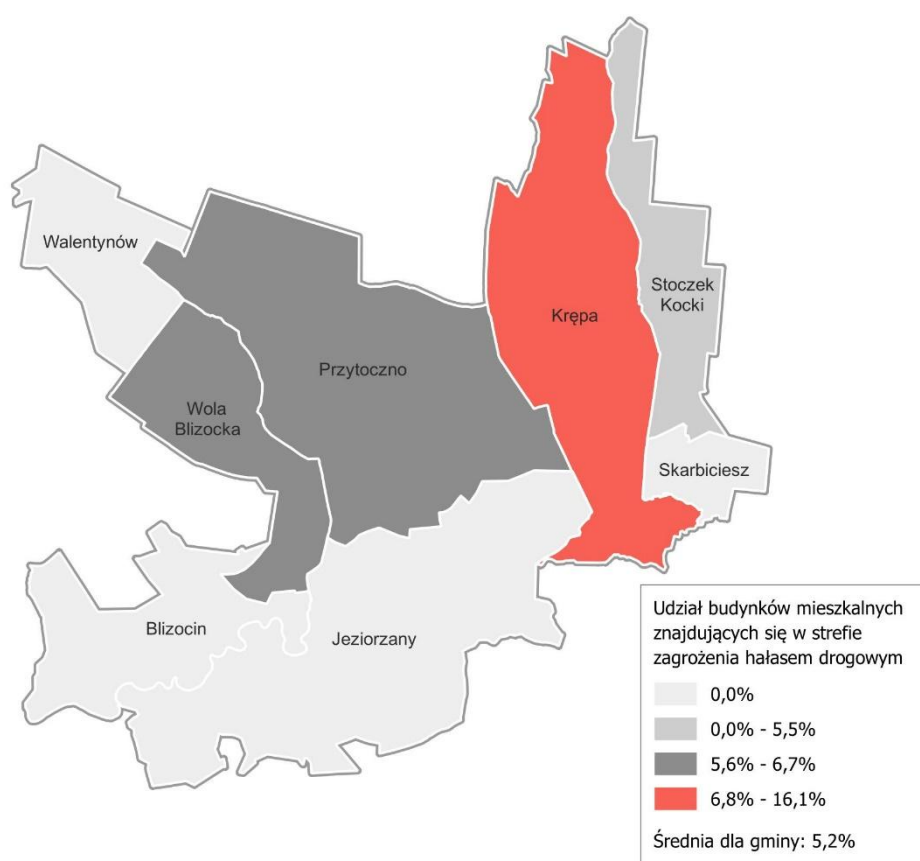
Istotnym czynnikiem, mającym negatywny wpływ zarówno na jakość życia mieszkańców, jak i poziom degradacji środowiska naturalnego, jest hałas, generowany przede wszystkim przez natężony ruch komunikacyjny – mowa o hałasie drogowym. Zbadano udział budynków mieszkalnych, zlokalizowanych w strefach zagrożenia hałasem drogowym w stosunku do ogólnej liczby budynków mieszkalnych. Na terenie gminy Jeziorzany występuje 50 obiektów o charakterze mieszkalnym, znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i komunikacyjnym. Budynki te umiejscowione są w czterech sołectwach, z czego najwięcej, bo ponad połowa w sołectwie Krępa (27) - tutaj także wartość wskaźnika procentowego udziału tych budynków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych jest najwyższa i wynosi 16,1%. Następnie jest Przytoczno z 14 budynkami znajdującymi się w strefie zagrożenia hałasem i ze wskaźnikiem 6,6%, Wola Blizocka (5 budynków i wskaźnik 6,0%) oraz Stoczek Kocki (4 budynki i wskaźnik 5,3%)

Tabela 19 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym.

Obszar porównawczy	Liczba budynków mieszkalnych	Budynki mieszkalne w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym
Blizocin	74	0	0,0%
Jeziorzany	280	0	0,0%
Krępa	168	27	16,1%
Przytoczno	213	14	6,6%
Skarbicesz	26	0	0,0%
Stoczek Kocki	75	4	5,3%
Walentynów	50	0	0,0%
Wola Blizocka	84	5	6,0%
Gmina	970	50	5,2%

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 18 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Sposób ogrzewania budynków mieszkalnych ma bezpośredni wpływ na jakość powietrza w danym obszarze. Jednym z kluczowych wskaźników obrazujących poziom dostosowania gospodarstw domowych do wymogów związanych z ograniczeniem tzw. niskiej emisji jest procentowy udział budynków ogrzewanych kotłami na paliwo stałe. Wymiana przestarzałych urządzeń grzewczych oraz stosowanie paliw dobrej jakości znacząco przyczyniają się do poprawy stanu powietrza, a tym samym – zdrowia mieszkańców.

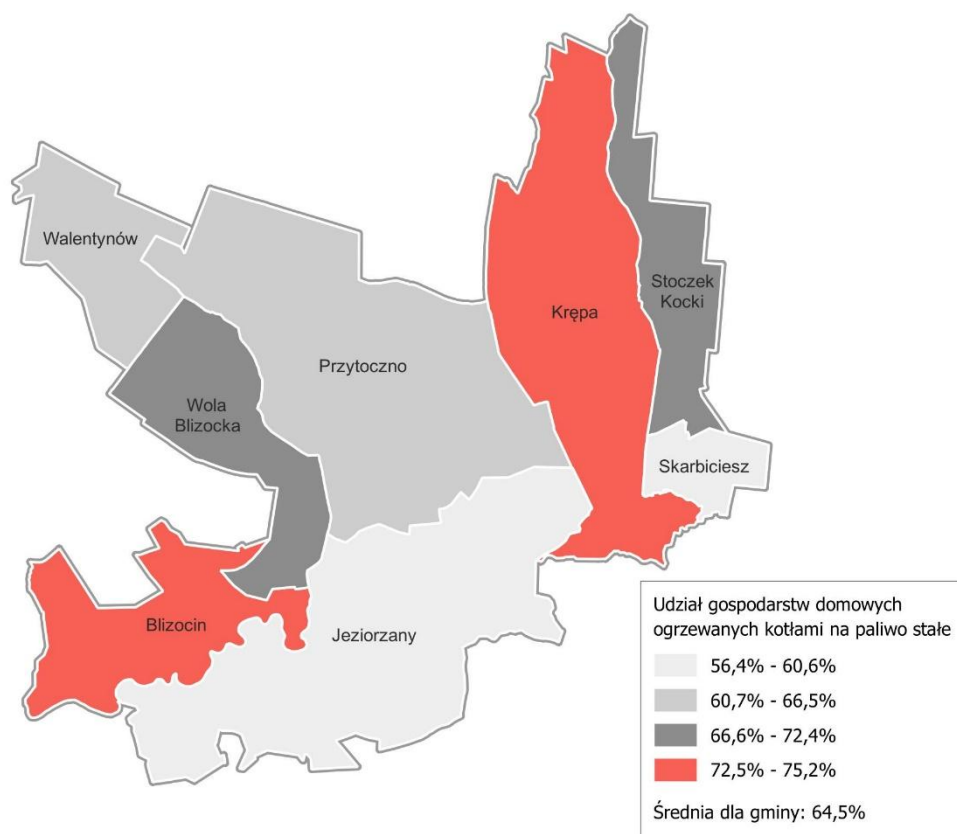
Na terenie Gminy Jeziorzany aż 64,5% budynków mieszkalnych ogrzewanych jest kotłami na paliwo stałe. Najwyższy udział takich instalacji odnotowano w sołectwach Krępa (75,2%), Blizocin (74,6%), Wola Blizocka (71,7%) oraz Stoczek Kocki (71,1%). Dane te wskazują na konieczność intensyfikacji działań związanych z modernizacją systemów grzewczych oraz promowaniem ekologicznych źródeł ciepła.

Tabela 20 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe.

Obszar porównawczy	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe
Blizocin	74,6%
Jeziorzany	57,2%
Krępa	75,2%
Przytoczno	62,0%
Skarbiciesz	56,4%
Stoczek Kocki	71,1%
Walentynów	61,8%
Wola Blizocka	71,7%
Gmina	64,5%

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 19 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

3.7 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W ramach diagnozy delimitacyjnej przeprowadzono analizę sfery przestrzenno-funkcjonalnej, której celem było zidentyfikowanie ograniczeń przestrzennych występujących w poszczególnych obszarach porównawczych. Czynniki te wpływają negatywnie na komfort życia mieszkańców oraz hamują rozwój społeczny, gospodarczy i ekonomiczny gminy, a tym samym kształtują jakość życia i poziom zadowolenia lokalnej społeczności. W analizie uwzględniono dostępność do usług publicznych, przestrzeni publicznych, komunikacji zbiorowej oraz obecność terenów biologicznie czynnych.

Dostęp do usług publicznych mierzono liczbą instytucji o charakterze publicznym (np. biblioteki, placówki pocztowe, banki, apteki, instytucje kultury) przypadających na 1000 mieszkańców. Według danych przekazanych przez Urząd Gminy Jeziorzany, na terenie gminy funkcjonuje łącznie 21 takich placówek.

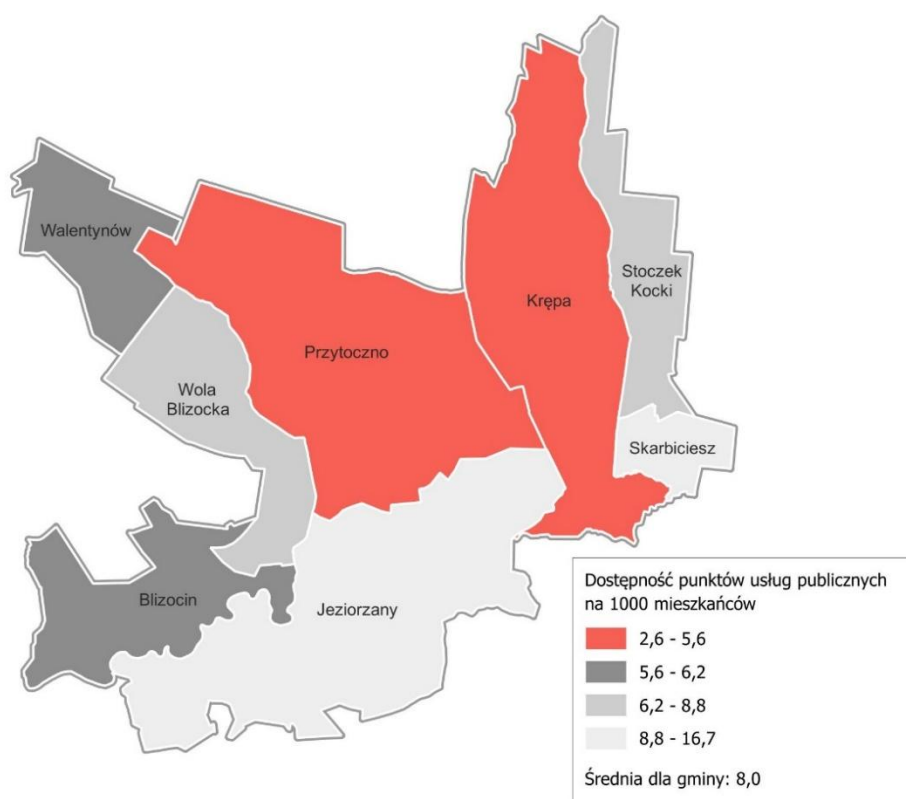
Sołectwo Jeziorzany, jako centrum administracyjne gminy, skupia ponad połowę wszystkich instytucji, co przekłada się na najwyższy w gminie wskaźnik dostępności – 16,7 punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców. Wartość ta znacznie przewyższa średnią gminną, wynoszącą 8,0. Z kolei najniższy poziom dostępności do usług publicznych odnotowano w sołectwach Krępa (2,6) oraz Przytoczno (4,5), co wskazuje na stan deficytowy i potrzebę interwencji w tych obszarach.

Tabela 21 Dostępność punktów usług publicznych.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba punktów usług publicznych ogółem	Dostępność punktów usług publicznych
Blizocin	164	1	6,1
Jeziorzany	659	11	16,7
Krępa	382	1	2,6
Przytoczno	885	4	4,5
Skarbiesz	66	1	15,2
Stoczek Kocki	160	1	6,3
Walentynów	168	1	6,0
Wola Blizocka	149	1	6,7
Gmina	2 633	21	8,0

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 20 Dostępność punktów usług publicznych.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Dostęp do terenów rekreacyjnych stanowi ważny element wpływający na jakość życia mieszkańców oraz potencjał turystyczny gminy. Bliskość takich przestrzeni znacząco zwiększa atrakcyjność osiedleńczą danego obszaru, sprzyja integracji społecznej i aktywnemu trybowi życia.

W przeprowadzonym badaniu analizowano liczbę placów zabaw i siłowni terenowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Średnio na 1000 mieszkańców Gminy Jeziorzany przypada 4,6 obiektów rekreacyjnych. W całej gminie funkcjonuje łącznie 9 placów zabaw i 3 siłownie terenowe.

Najtrudniejsza sytuacja pod względem dostępności do tego typu infrastruktury występuje w sołectwach Skarbiesz oraz Wola Blizocka, gdzie nie znajduje się ani jeden plac zabaw, ani siłownia plenerowa. Z kolei najkorzystniejszą sytuację odnotowano w sołectwie Stoczek Kocki – mimo niewielkiej liczby mieszkańców funkcjonuje tam plac zabaw, co przekłada się na najwyższy wskaźnik w gminie, wynoszący 6,3.

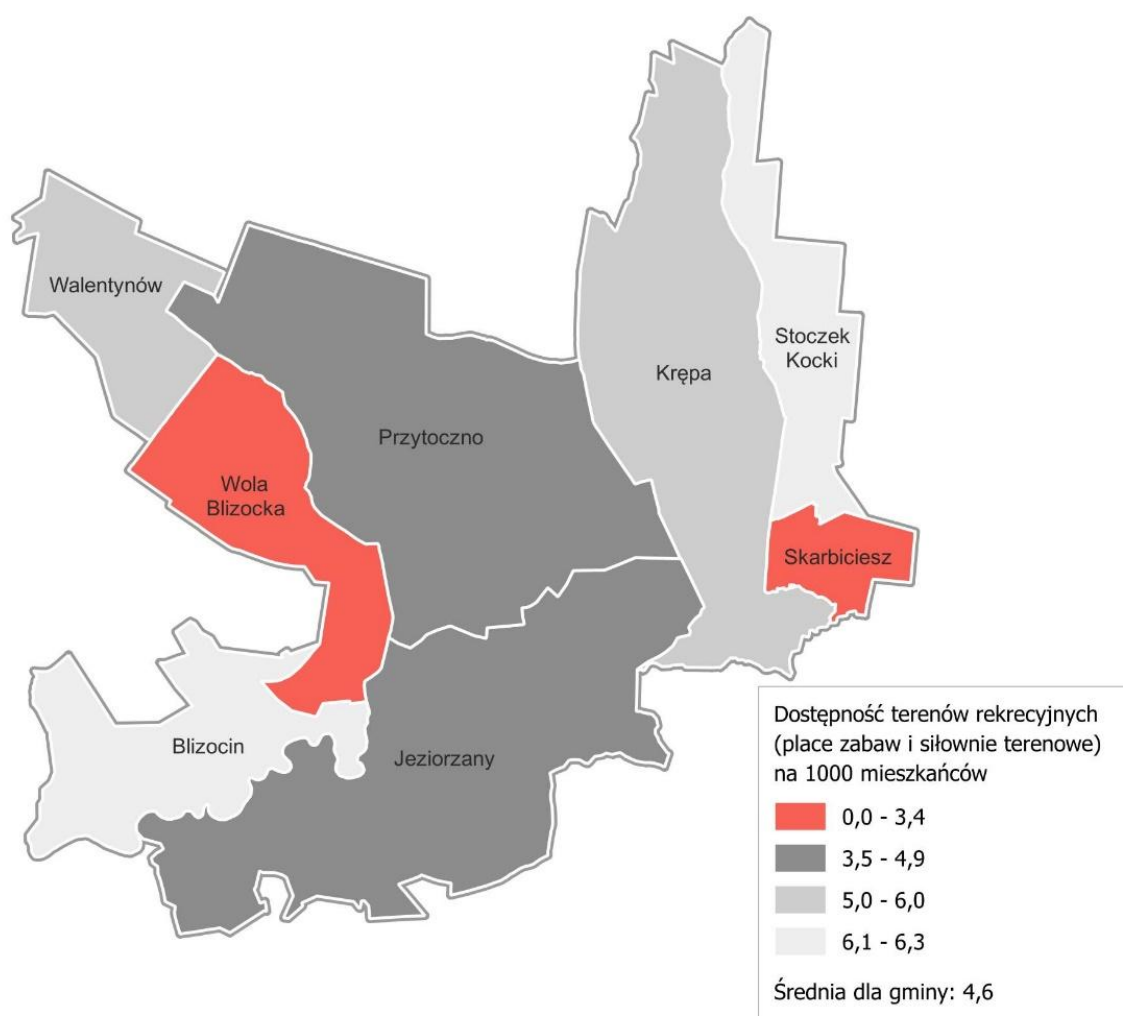
Tabela 22 Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe) na 1000 mieszkańców.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba placów zabaw	Liczba siłowni terenowych	Liczba terenów zielonych na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	1	0	6,1
Jeziorzany	659	2	1	4,6

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba placów zabaw	Liczba siłowni terenowych	Liczba terenów zielonych na 1000 mieszkańców
Krępa	382	1	1	5,2
Przytoczno	885	3	1	4,5
Skarbiesz	66	0	0	0,0
Stoczek Kocki	160	1	0	6,3
Walentynów	168	1	0	6,0
Wola Blizocka	149	0	0	0,0
Gmina	2 633	9	3	4,6

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 21 Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe) na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

W ramach analizy przestrzenno-funkcjonalnej badaniu poddano kwestię dostępności komunikacyjnej, która ma fundamentalne znaczenie dla codziennego funkcjonowania mieszkańców. Ograniczony dostęp

do transportu publicznego, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach, może prowadzić do wykluczenia komunikacyjnego – zjawiska szczególnie dotkliwego dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych, które nie posiadają prywatnych środków transportu.

Celem przeprowadzonego badania była ocena liczby dziennych połączeń komunikacji publicznej przypadającej na 1000 mieszkańców.

Na terenie gminy Jeziorzany funkcjonuje łącznie pięć dziennych połączeń transportu publicznego. Najlepszy dostęp odnotowano w sołectwach Jeziorzany oraz Przytoczno, do których dociera komplet wszystkich pięciu połączeń. Cztery kursy dziennie obsługują sołectwo Krępa, natomiast do Blizocina dociera zaledwie jedno połączenie dziennie.

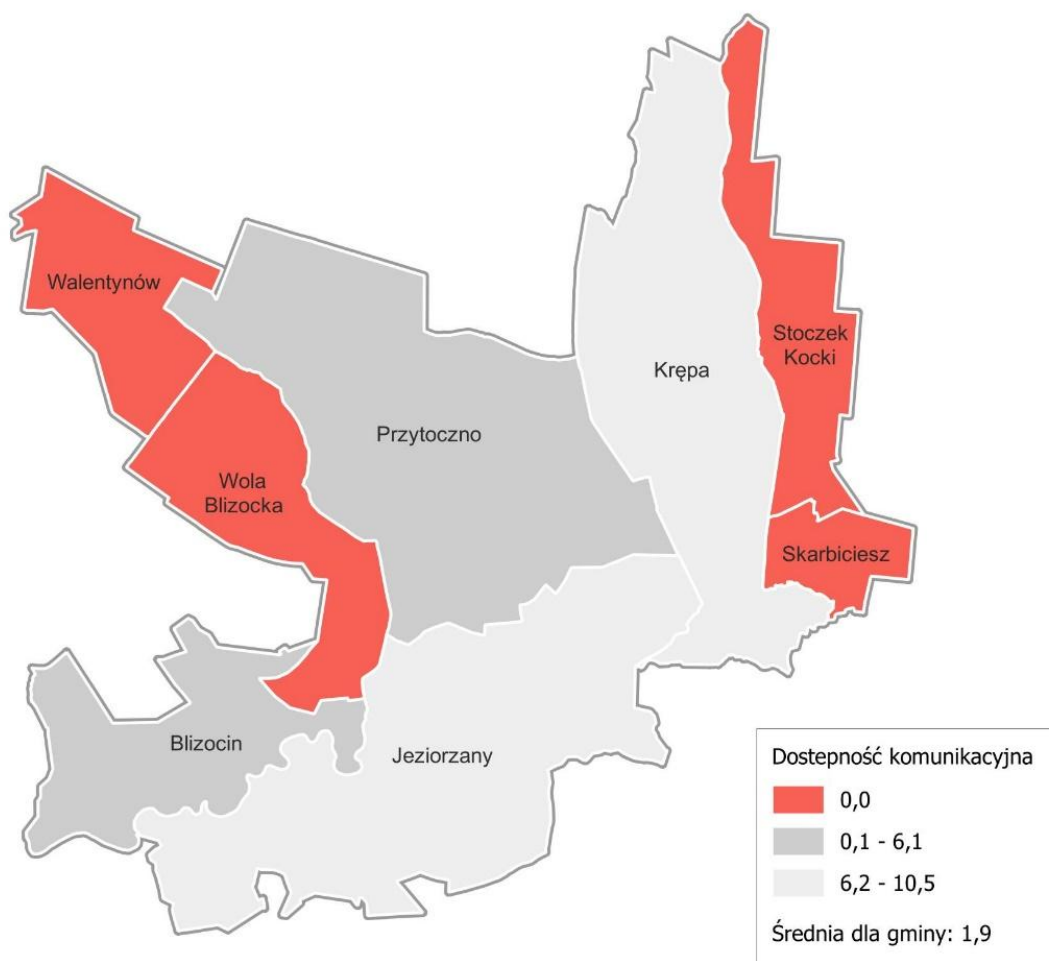
Najtrudniejsza sytuacja występuje w sołectwach Skarbicesz, Stoczek Kocki, Walentynów oraz Wola Blizocka, gdzie nie funkcjonuje żadna forma komunikacji publicznej. W tych przypadkach wskaźnik dostępności komunikacyjnej wynosi 0, co jednoznacznie wskazuje na występowanie zjawiska wykluczenia transportowego.

Tabela 23 Dostępność komunikacyjna (liczba dziennych połączeń komunikacji publicznej na 1000 mieszkańców)

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba dziennych połączeń komunikacji publicznej	Dostępność komunikacyjna (liczba dziennych połączeń komunikacji publicznej na 1000 mieszkańców)
Blizocin	164	1	6,1
Jeziorzany	659	5	7,6
Krępa	382	4	10,5
Przytoczno	885	5	5,6
Skarbicesz	66	0	0,0
Stoczek Kocki	160	0	0,0
Walentynów	168	0	0,0
Wola Blizocka	149	0	0,0
Gmina	2 633	5	1,9

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 22 Dostępność komunikacyjna (liczba dziennych połączeń komunikacji publicznej na 1000 mieszkańców)

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Ostatnią analizowaną zmienną w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej jest udział powierzchni biologicznie czynnej w całkowitej powierzchni gminy. Do tej kategorii zalicza się tereny niezabudowane, takie jak łąki, pola uprawne, zakrzewienia czy inne obszary zielone. Wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej odgrywa istotną rolę zarówno z perspektywy ochrony środowiska, jak i jakości życia mieszkańców. Ma również znaczenie dla atrakcyjności osiedleńczej oraz turystyczno-rekreacyjnej danego obszaru.

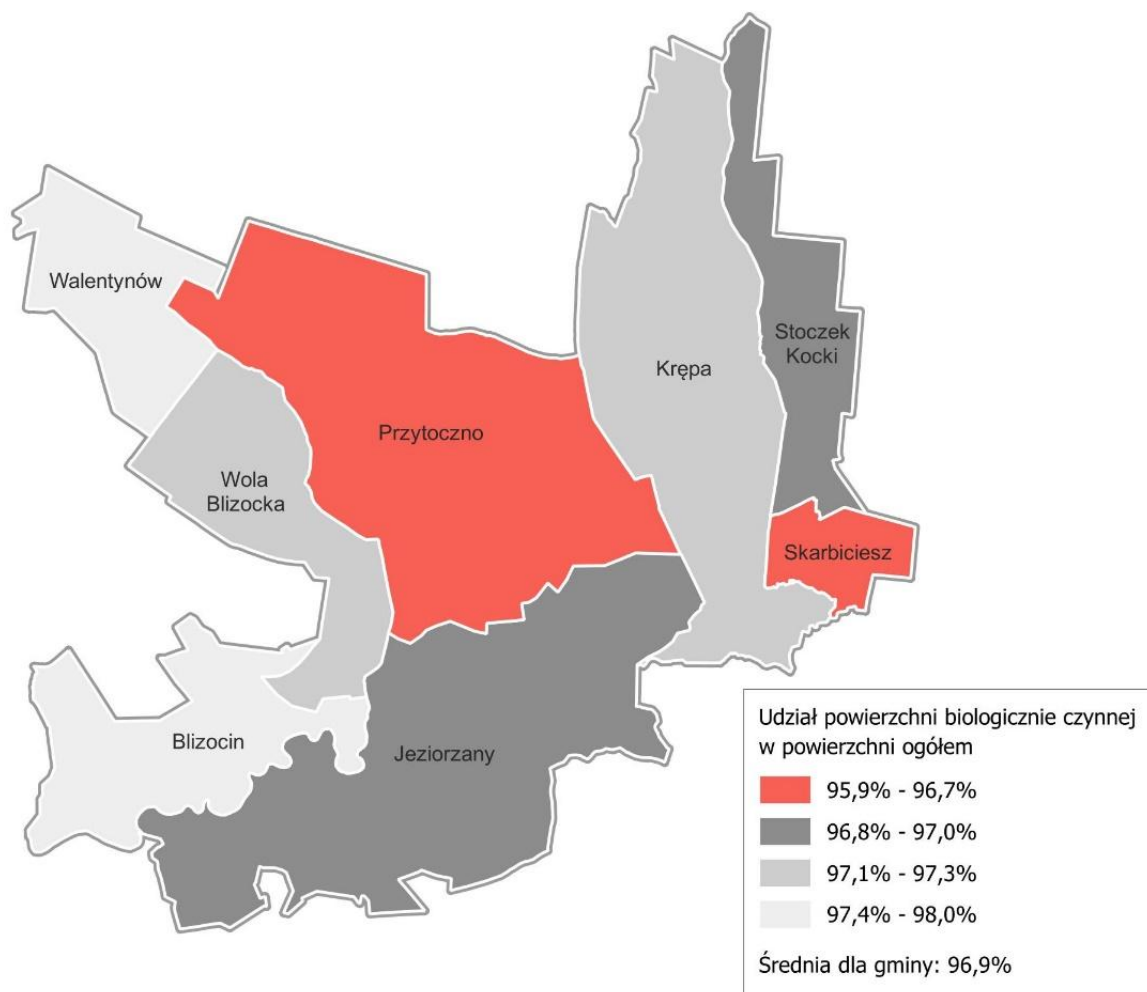
W Gminie Jeziorzany udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem wynosi 96,9%. Wartości wskaźnika w poszczególnych jednostkach porównawczych są do siebie zbliżone. Najwyższy udział odnotowano w sołectwie Blizocin – 97,7%, natomiast najniższy w sołectwie Przytoczno – 95,9%. Poza Przytocznem relatywnie niższe (choć nadal wysokie) wartości występują również w Skarbieszu (96,4%) i Stoczku Kockim (96,8%).

Tabela 24 Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem

Obszar porównawczy	Powierzchnia [m ²]	Tereny biologicznie czynne [m ²]	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem
Blizocin	6 131 769	5 992 919	97,7%
Jeziorzany	15 132 915	14 680 764	97,0%
Krępa	12 666 612	12 313 006	97,2%
Przytoczno	15 957 428	15 304 831	95,9%
Skarbicesz	1 763 993	1 700 064	96,4%
Stoczek Kocki	4 634 301	4 483 759	96,8%
Walentynów	4 299 668	4 191 788	97,5%
Wola Blizocka	5 862 552	5 691 511	97,1%
Gmina	66 449 238	64 358 642	96,9%

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 23 Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

3.8 Sfera techniczna

Ostatnia z analizowanych sfer dotyczy kwestii technicznych, obejmujących takie elementy jak: udział budynków publicznych wymagających termomodernizacji, udział budynków niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz liczba zabytków i pomników przyrody przypadających na kilometr kwadratowy. Są to aspekty, które mają wpływ nie tylko na codzienne funkcjonowanie mieszkańców, ale także na wizerunek i postrzeganie całego obszaru.

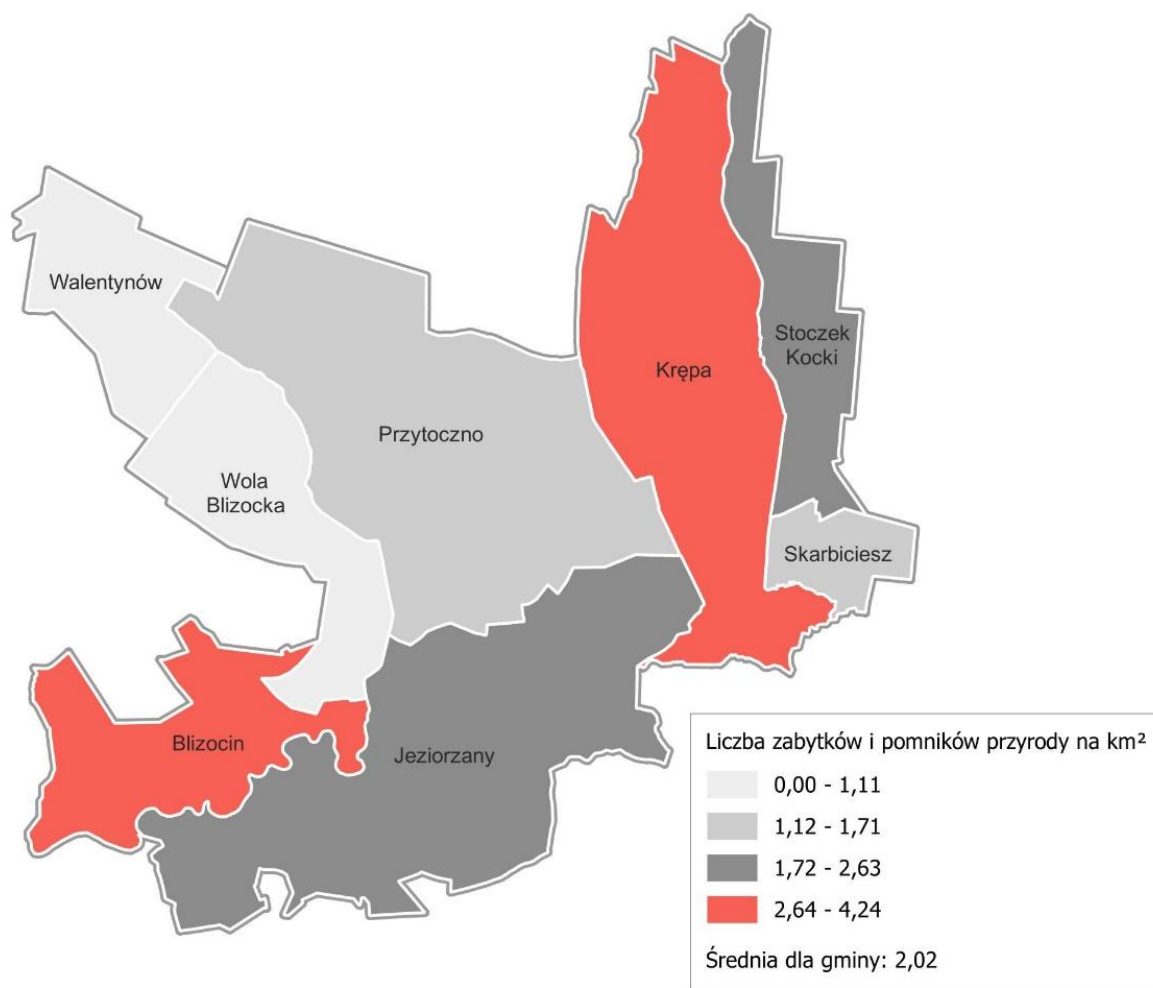
Pierwszym analizowanym wskaźnikiem jest liczba zabytków przypadająca na 1 km² powierzchni. Obecność obiektów wpisanych do rejestru zabytków odgrywa istotną rolę w ocenie sfery technicznej gminy. Ochrona i konserwacja tych elementów dziedzictwa kulturowego wiąże się z koniecznością zaangażowania środków finansowych oraz aktywności ze strony samorządu i lokalnej społeczności.

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Jeziorzany, na terenie gminy znajdują się łącznie 134 obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków. Wskaźnik liczby zabytków na 1 km² wynosi dla całej gminy 2,02. Biorąc pod uwagę liczby bezwzględne, największe nagromadzenie zabytków występuje w sołectwie Jeziorzany – 39 obiektów. Najwyższą wartość wskaźnika liczby zabytków na km² odnotowano w sołectwach: Blizocin – 4,24, Krępa – 2,76 oraz Jeziorzany – 2,58. Z kolei na terenie sołectwa Wola Blizocka nie znajduje się żaden obiekt wpisany do ewidencji zabytków, co oznacza, że wskaźnik dla tej jednostki wynosi 0,0.

Tabela 25 Liczba zabytków na km².

Obszar porównawczy	Powierzchnia [m ²]	Liczba zabytków	Liczba zabytków na km ²
Blizocin	6 131 769	26	4,24
Jeziorzany	15 132 915	39	2,58
Krępa	12 666 612	35	2,76
Przytoczno	15 957 428	21	1,32
Skarbiciesz	1 763 993	3	1,70
Stoczek Kocki	4 634 301	8	1,73
Walentynów	4 299 668	2	0,47
Wola Blizocka	5 862 552	0	0,00
Gmina	66 449 238	134	2,02

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 24 Liczba zabytków i pomników przyrody na km².

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

W ocenie sfery technicznej gminy Jeziorzany kluczowe znaczenie ma identyfikacja skali problemów infrastrukturalnych, w tym zwłaszcza liczby obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji. Działania w tym zakresie wpływają nie tylko na poprawę efektywności energetycznej budynków, ale także na komfort ich użytkowania oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

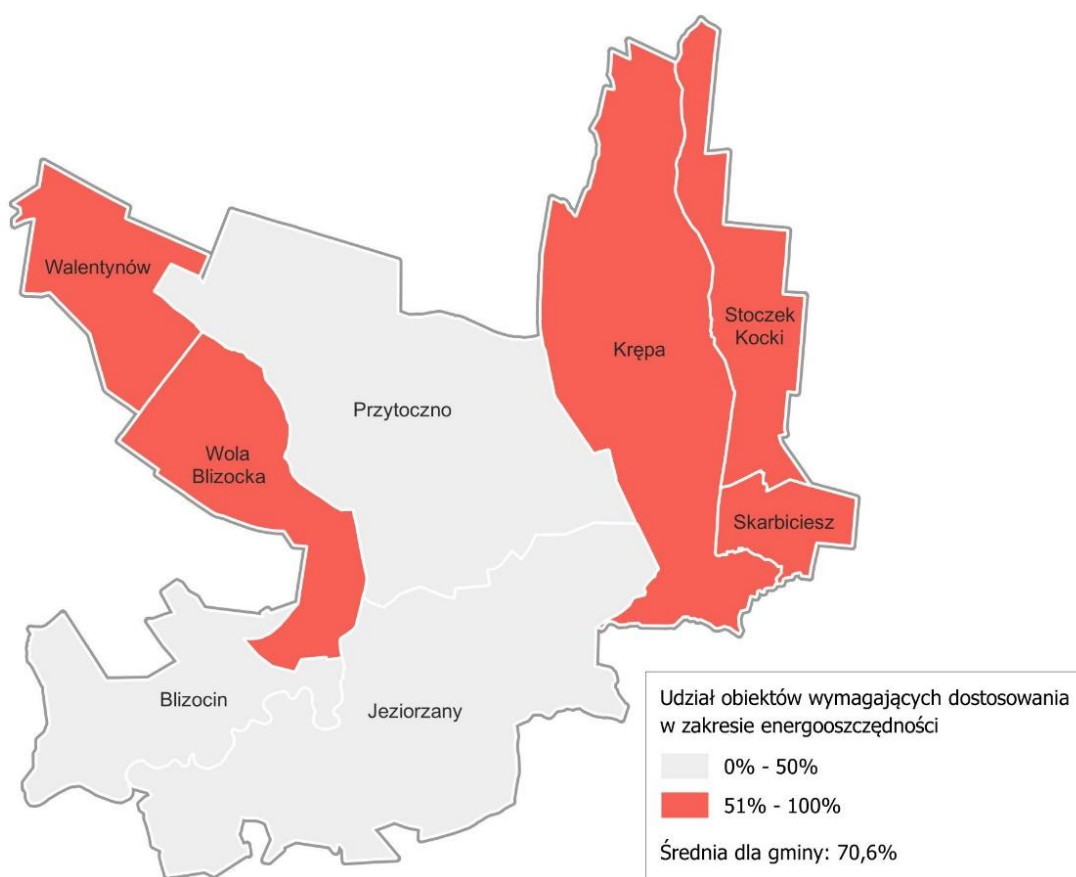
Na terenie gminy zlokalizowanych jest łącznie 17 obiektów użyteczności publicznej. Spośród nich aż 12 wymaga przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych, co oznacza, że ogólny wskaźnik dla gminy wynosi 70,6%. W pięciu jednostkach porównawczych wskaźnik ten jest jeszcze wyższy – i wynosi 100%, co oznacza, że wszystkie obiekty użyteczności publicznej w tych sołectwach wymagają modernizacji energetycznej. Dotyczy to następujących sołectw: Krępa, Skarbiesz, Stoczek Kocki, Walentynów oraz Wola Blizocka.

Tabela 26 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji.

Obszar porównawczy	Liczba obiektów użyteczności publicznej ogółem	Liczba obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji
Blizocin	2	1	50,0%
Jeziorzany	6	3	50,0%
Krępa	2	2	100,0%
Przytoczno	2	1	50,0%
Skarbicesz	1	1	100,0%
Stoczek Kocki	1	1	100,0%
Walentynów	2	2	100,0%
Wola Blizocka	1	1	100,0%
Gmina	17	12	70,6%

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 25 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, przeprowadzono analizę dotyczącą stopnia dostosowania obiektów

użyteczności publicznej na terenie gminy Jeziorzany. Analizą objęto dostępność rozwiązań, takich jak poręcze, pochylnie, podjazdy dla wózków inwalidzkich, czy toalety przystosowane do potrzeb osób starszych oraz z niepełnosprawnościami.

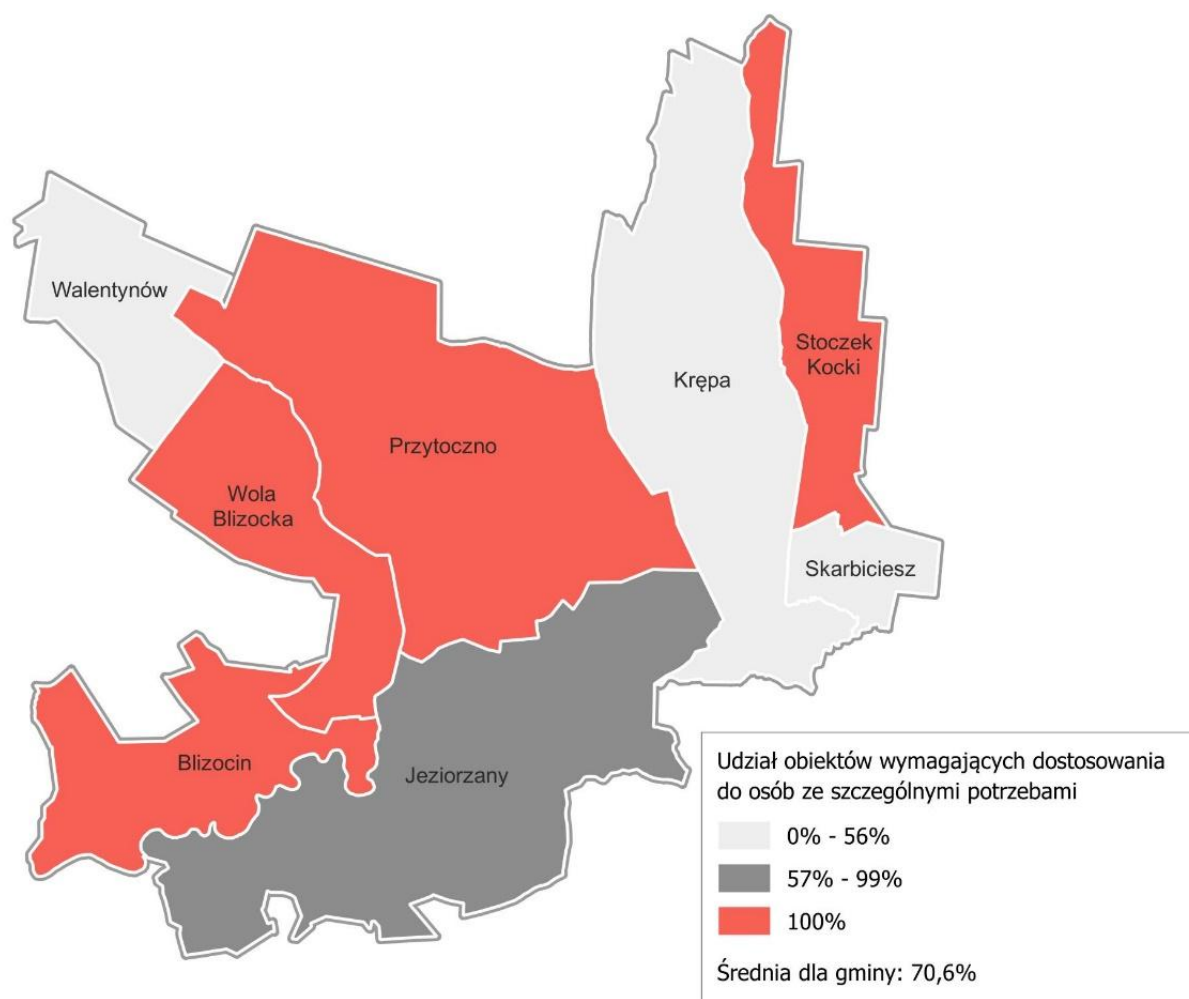
Spośród łącznie 17 obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie gminy, jedynie 5 jest dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi wymaganiami. Oznacza to, że 70,6% obiektów wymaga jeszcze dostosowania. W czterech jednostkach porównawczych – Blizocin, Przytoczno, Stoczek Kocki oraz Wola Blizocka – wszystkie obiekty użyteczności publicznej znajdujące się na ich terenie są niedostosowane, co daje wskaźnik na poziomie 100%.

Tabela 27 Udział obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.

Obszar porównawczy	Liczba obiektów użyteczności publicznej ogółem	Liczba obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Udział obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
Blizocin	2	2	100,0%
Jeziorzany	6	4	66,7%
Krępa	2	1	50,0%
Przytoczno	2	2	100,0%
Skarbiciesz	1	0	0,0%
Stoczek Kocki	1	1	100,0%
Walentynów	2	1	50,0%
Wola Blizocka	1	1	100,0%
Gmina	17	12	70,6%

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Grafika 26 Udział obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

3.9 Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonej kompleksowej diagnozy, opartej na katalogu kryteriów delimitacyjnych, dokonano identyfikacji obszaru zdegradowanego, w którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz występuje na nim co najmniej jedno negatywne zjawisko z obszaru sfer gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Z uwagi na obowiązujące przepisy ustawowe, szczególny nacisk w diagnozie położono na analizę zjawisk społecznych. W związku z tym zakres danych oraz zastosowanych kryteriów delimitacji w tej sferze był najszerszy i najbardziej szczegółowy.

PODSUMOWANIE ANALIZY – SFERA SPOŁECZNA

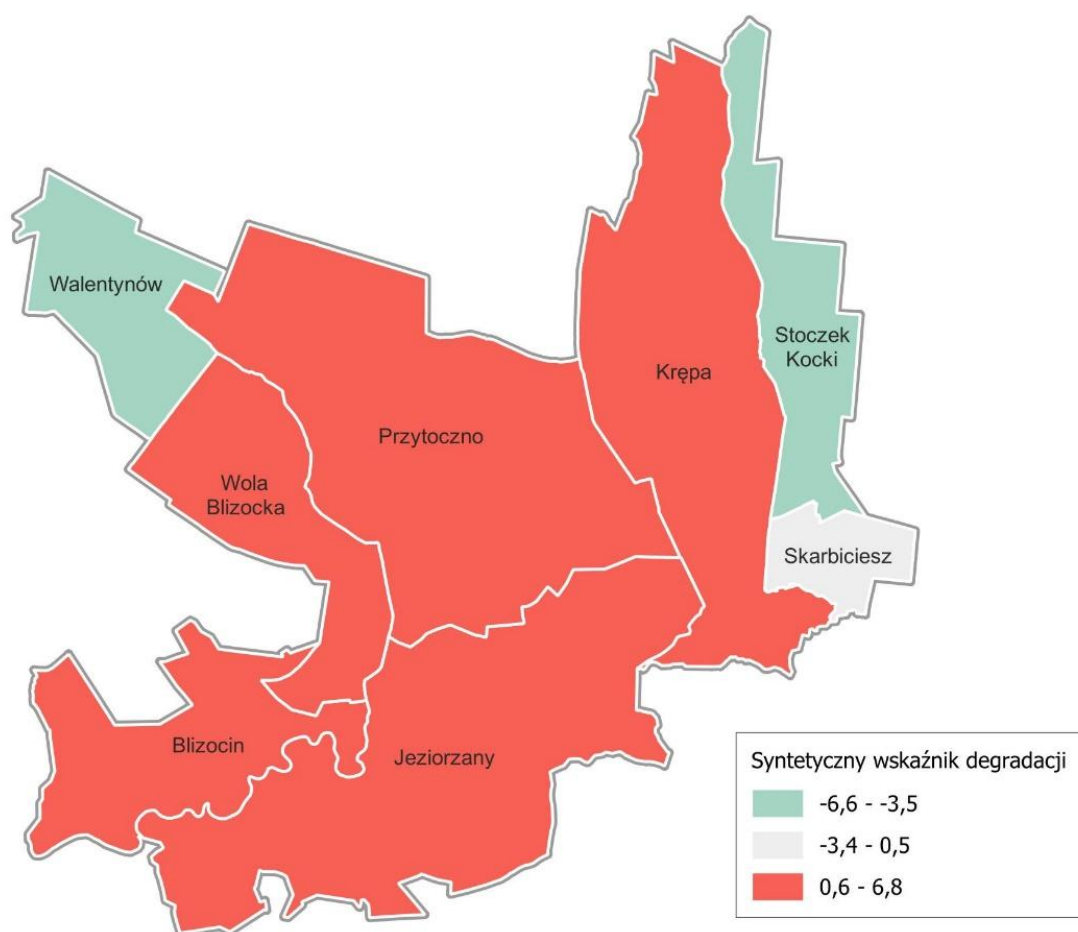
Zgodnie z definicją rewitalizacji zawartą w ustawie o rewitalizacji, podstawowym kryterium wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest skala oraz intensywność występowania negatywnych zjawisk społecznych. W ramach przeprowadzonej analizy skoncentrowano się na 12 kluczowych wskaźnikach, obrazujących takie aspekty jak: sytuacja demograficzna, poziom bezrobocia, kapitał społeczny, poziom bezpieczeństwa oraz aktywność społeczna mieszkańców w poszczególnych jednostkach porównawczych.

Ponieważ wskaźniki zapisane są w różnych jednostkach i przedziałach liczbowych w celu ich porównania i zestawienia konieczne było poddanie zgromadzonych danych normalizacji i standaryzacji, a następnie zsumowanie ich dla poszczególnych obszarów. W ten sposób powstał wskaźnik syntetyczny umożliwiający porównanie skali zjawisk kryzysowych w każdej z wyróżnionych jednostek. Wyniki analizy pokazały, że niektóre obszary wykazują ponadprzeciętne nasilenie problemów społecznych, co zostało potwierdzone wartością wskaźnika syntetycznego analizowanych danych.

Na podstawie uzyskanych wyników, za jednostki najbardziej zagrożone pod względem społecznym uznano następujące sołectwa:

- Blizocin (3,78)
- Jeziorzany (0,67)
- Krępa (0,83)
- Przytoczno (6,78)
- Wola Blizocka (2,05)

Grafika 27 Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej.

Źródło: opracowanie własne, 2024 r. .

Poniżej załączono wartości wszystkich analizowanych wskaźników ze sfery społecznej, na podstawie których obliczono wartość syntetycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych obszarów gminy.

Tabela 28 Podsumowanie analizy obszarów – sfera społeczna – wartości wskaźników

JEDNOSTKA	Liczba ludności	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tyt. niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Liczba uczniów na 1000 mieszkańców
Blizocin	164	-18,3	0,0	43,7	48,8	36,6	6,1	78384,8	6,1	6,1	6,1	6,1	30,5
Jeziorzany	659	-3,0	-10,6	38,2	42,5	30,3	15,2	67103,7	6,1	1,5	1,5	4,6	42,5
Krępa	382	-13,1	15,7	31,3	26,2	18,3	13,1	54713,7	0,0	10,5	10,5	5,2	7,9
Przytoczno	885	-21,5	19,2	31,2	58,8	44,1	21,5	91741,6	5,6	14,7	10,2	2,3	91,5
Skarbiciesz	66	0,0	-30,3	33,3	30,3	15,2	45,5	0,0	0,0	0,0	0,0	15,2	0,0
Stoczek Kocki	160	-6,3	6,3	38,3	43,8	31,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3	0,0
Walentynów	168	0,0	11,9	25,0	23,8	11,9	35,7	18476,2	0,0	0,0	0,0	6,0	89,3
Wola Blizocka	149	-13,4	0,0	52,5	40,3	33,6	20,1	122483,4	0,0	6,7	6,7	6,7	47,0
Gmina	2 633	-12,2	6,5	34,9	44,4	32,3	17,9	68561,5	3,8	7,6	6,1	4,6	52,8

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Tabela 29 Podsumowanie analizy obszarów – sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

JEDNOSTKA	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia z tyt. niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Liczba uczniów na 1000 mieszkańców	WSKAŹNIK SYNTETYCZNY
Blizocin	1,1	0,1	0,8	-0,9	0,5	1,3	0,2	0,4	0,1	0,2	3,78
Jeziorzany	-0,8	0,8	0,3	-0,3	0,3	1,2	-0,6	-0,6	0,5	-0,1	0,67
Krępa	0,4	-0,9	-1,1	-0,4	0,0	-0,7	1,0	1,3	0,3	0,8	0,83
Przytoczno	1,4	-1,1	1,6	0,1	0,8	1,1	1,8	1,3	1,1	-1,4	6,79
Skarbiciesz	-1,1	2,0	-0,8	1,7	-1,2	-0,7	-0,9	-1,0	-2,3	1,1	-3,22
Stoczek Kocki	-0,4	-0,3	0,4	-1,3	-1,2	-0,7	-0,9	-1,0	0,1	1,1	-4,28
Walentynów	-1,1	-0,6	-1,3	1,1	-0,8	-0,7	-0,9	-1,0	0,2	-1,4	-6,61
Wola Blizocka	0,5	0,1	0,1	0,0	1,5	-0,7	0,3	0,5	0,0	-0,2	2,05

Źródło: opracowanie własne, 2024 r

PODSUMOWANIE ANALIZY – SFERA POZASPOŁECZNA

Negatywne zjawiska występujące w sferze społecznej stanowią kluczowy element w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych, jednak – zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji – nie są one jedynym czynnikiem brany pod uwagę. Aby dany obszar mógł zostać formalnie uznany za zdegradowany, oprócz występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej, muszą również zaistnieć niekorzystne zjawiska w co najmniej jednej z czterech pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

W związku z powyższym, w ramach przeprowadzonej diagnozy dokonano również kompleksowej analizy zmiennych pozaspołecznych, które mogą wzmacniać lub pogłębiać negatywne procesy społeczne zachodzące w poszczególnych jednostkach porównawczych.

W poniższej tabeli zaprezentowano zbiorcze zestawienie wskaźników dotyczących sfer pozaspołecznych.

.

Tabela 30 Podsumowanie analizy obszarów - sfera pozaspołeczna – wartości wskaźników.

Sfera		Gospodarcza		Środowiskowa				Przestrzenno-funkcjonalna				Techniczna			Liczba problemów w sferach pozaspołecznych
JEDNOSTKA	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [kg]	Średnie roczne stężenie PM2.5	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Dostępność punktów usług publicznych na 1000 mieszkańców	Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe) na 1000 mieszkańców	Dostępność komunikacyjna	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Liczba zabytków na km²	Udział obiektów wymagających dostosowania w zakresie termomodernizacji	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	
Blizocin	164	12,2	6,1	2427,0	9,3	0,0%	74,6%	6,1	6,1	6,1	97,7%	4,24	50,0%	100,0%	6/13
Jeziorzany	659	31,9	3,0	1231,7	9,4	0,0%	57,2%	16,7	4,6	7,6	97,0%	2,58	50,0%	66,7%	3/13
Krępa	382	28,8	-2,6	179,2	9,4	16,1%	75,2%	2,6	5,2	10,5	97,2%	2,76	100,0%	50,0%	6/13
Przytoczno	885	16,9	-1,1	636,9	9,5	6,6%	62,0%	4,5	4,5	5,6	95,9%	1,32	50,0%	100,0%	8/13
Skarbiciesz	66	60,6	0,0	1214,3	9,3	0,0%	56,4%	15,2	0,0	0,0	96,4%	1,70	100,0%	0,0%	6/13
Stoczek Kocki	160	43,8	0,0	1821,3	9,4	5,3%	71,1%	6,3	6,3	0,0	96,8%	1,73	100,0%	100,0%	9/13
Walentynów	168	6,0	0,0	1818,2	9,4	0,0%	61,8%	6,0	6,0	0,0	97,5%	0,47	100,0%	50,0%	6/13
Wola Blizocka	149	13,4	0,0	1659,2	9,4	6,0%	71,7%	6,7	0,0	0,0	97,1%	0,00	100,0%	100,0%	10/13
Gmina	2 633	23,9	0,4	1050,5	9,4	5,2%	64,5%	8,0	4,6	1,9	96,9%	2,02	70,6%	70,6%	

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Celem procesu rewitalizacji jest wyprowadzenie obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego poprzez kompleksowe działania obejmujące sferę społeczną, środowiskową, przestrzenną i gospodarczą. Proces ten opiera się na wykorzystaniu istniejących potencjałów i uwarunkowań danego obszaru oraz realizacji zintegrowanych przedsięwzięć, odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby lokalnej społeczności.

Zgodnie z art. 9. ust. 1. ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2024r. poz. 278.): „Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”.

W Gminie Jeziorzany za obszar zdegradowany uznano jednostki:

- Blizocin
- Jeziorzany
- Krępa
- Przytoczno
- Wola Blizocka

W jednostkach tych wskaźnik degradacji w sferze społecznej był najwyższy. Ponadto na obszarze tym zidentyfikowano szereg problemów w sferze pozaspołecznej.

Tabela 31 Obszar zdegradowany.

JEDNOSTKA	Liczba ludności	Procent ludności	Powierzchnia (ha)	Procent powierzchni
Blizocin	164	6,2%	613,18	9,2%
Jeziorzany	659	25,0%	1 513,29	22,8%
Krępa	382	14,5%	1 266,66	19,1%
Przytoczno	885	33,6%	1 595,74	24,0%
Wola Blizocka	149	5,7%	586,26	8,8%
Obszar zdegradowany	2 239	85%	5 575,13	83,9%
Gmina	2 633	100%	6 644,92	100%

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Przedstawiony na poniższej grafice obszar zdegradowany zajmuje łącznie powierzchnię 5 575,13ha (83,9% powierzchni gminy) oraz jest zamieszkały przez 2239 osób (85% mieszkańców gminy).

Grafika 28 Obszar zdegradowany

5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Ostatnim etapem diagnozy delimitacyjnej jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Zgodnie z zapisami art. 10 pkt 1 ustawy o rewitalizacji **Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.** Dodatkowo, zgodnie z art. 10 pkt. 2 **Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.**

Wyznaczony obszar zdegradowany obejmuje 83,9% powierzchni gminy i mieszka w nim 85% wszystkich jej mieszkańców. Znacząco więc przekracza wyznaczone wskaźniki powierzchniowe i ludnościowe, przez co konieczne było wybranie obszarów, które najpilniej potrzebują przeprowadzenia interwencji. Wyodrębniono trzy podobszary rewitalizacji, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32 Obszar rewitalizacji.

JEDNOSTKA	Liczba ludności	Procent ludności	Powierzchnia (ha)	Procent powierzchni
OR Jeziorzany	113	4,2%	12,3	0,2%
OR Krępa	133	5,0%	27,1	0,4%
OR Przytoczno	43	1,6%	6,4	0,1%
Obszar rewitalizacji ogółem	289	10,9%	45,8	0,7%
Obszar zdegradowany ogółem	2 239	85%	5 575,13	83,9%
Gmina ogółem	2 633	100%	6 644,92	100%

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

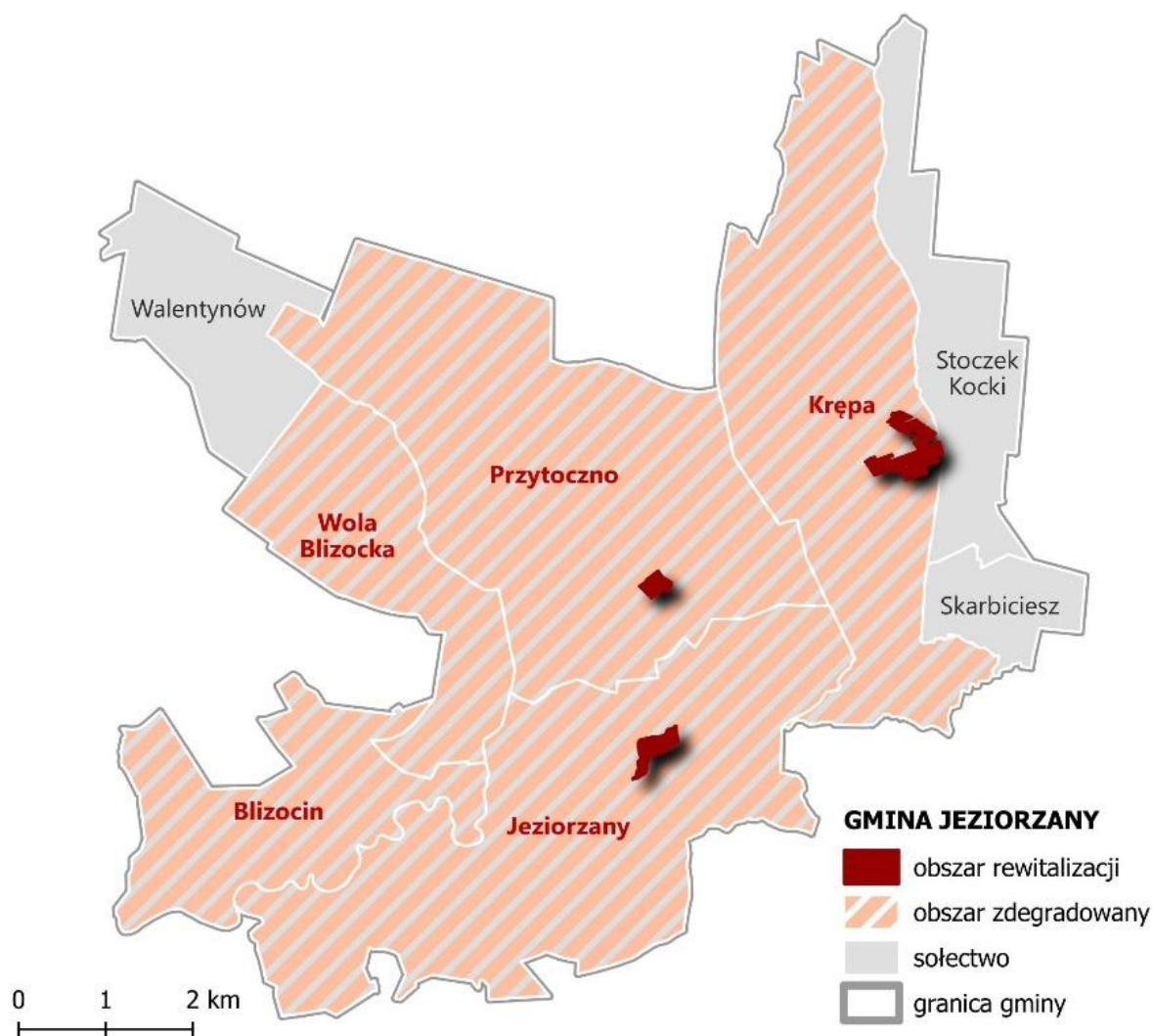
Poniżej zaprezentowano wyodrębnione podobszary rewitalizacji na mapie gminy Jeziorzany – łączny obszar powierzchni podobszarów rewitalizacji wynosi 45,8 hektarów (co stanowi 0,7% powierzchni gminy) i zamieszkały jest przez 289 osób (10,9% wszystkich jej mieszkańców). Są to podobszary: Jeziorzany, Krępa oraz Przytoczno. Podobszary te wyróżniają się największym zagęszczeniem zabudowy, co wpływa na kumulację problemów społecznych oraz przestrzennych. Wyszczególnione podobszary pełnią istotną funkcję w strukturze gminy, ale także poszczególnych sołectw i obszaru zdegradowanego, na terenie którego się znajdują. Są one centrum życia społecznego lokalnych mieszkańców – to właśnie tutaj zlokalizowane są najważniejsze instytucje publiczne oraz punkty usług świadczących zadania na rzecz społeczności.

Rewitalizacja przyniesie bezpośrednie korzyści mieszkańcom podobszarów objętych rewitalizacją, ale jej pozytywne efekty będą odczuwalne także w szerszym wymiarze gminnym. Ponieważ

w podobszarach tych koncentrują się kluczowe usługi i obiekty użyteczności publicznej, z których już teraz korzysta znaczna część mieszkańców gminy, planowane działania rewitalizacyjne pozwolą dodatkowo rozbudować i uatrakcyjnić ofertę dostępną dla jeszcze większej liczby osób.

Co więcej, obszar ten posiada duży potencjał do realizacji inicjatyw wspierających integrację społeczną – funkcjonują tu aktywne organizacje pozarządowe, które mogą włączyć się w proces rewitalizacji jako partnerzy. Wskazane potencjały obszaru rewitalizacji sprawiają, że może on skutecznie oddziaływać na pozostałe części obszaru zdegradowanego i odgrywać kluczową rolę w lokalnym rozwoju.

Grafika 29 Podobszary rewitalizacji w gminie Jeziorzany

Źródło: opracowanie własne, 2024 r.

Podobszar Jeziorzany

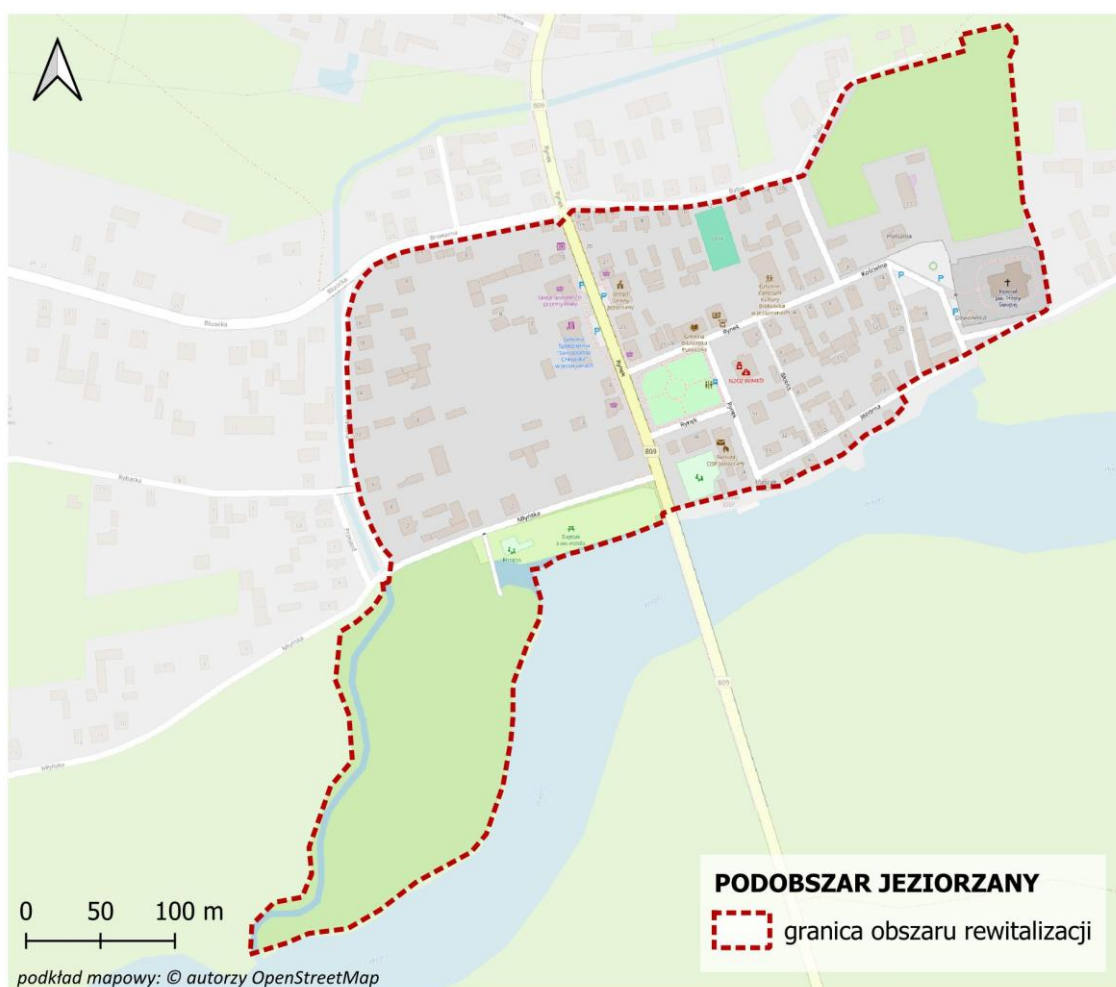
Podobszar Jeziorzany obejmuje powierzchnię 112,3 ha, co stanowi 0,2% całkowitej powierzchni gminy, i jest zamieszany przez 113 osób, czyli 4,2% ogółu mieszkańców. Obszar ten został wyodrębniony

z jednostki porównawczej Jeziorzany, na terenie której zidentyfikowano szereg zjawisk kryzysowych zarówno w sferze społecznej, jak i pozaspołecznych.

W zakresie problemów społecznych wskazuje się m.in. na niski poziom kapitału społecznego oraz ponadprzeciętny odsetek osób z niepełnosprawnościami. Na stan kryzysowy wskazują także negatywne zjawiska występujące w sferach środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji w obecnym kształcie było również wynikiem analizy potencjału realizacji działań rewitalizacyjnych oraz oceny aktualnego stanu zagospodarowania terenu, który może mieć kluczowe znaczenie dla wdrażania planowanych przedsięwzięć.

Podobszar rewitalizacji obejmuje główną, zamieszkałą część sołectwa Jeziorzany wraz z jego centralną strefą, w której zlokalizowane są instytucje o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania całej gminy. Znajdują się tam m.in.: Urząd Gminy Jeziorzany, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminne Centrum Kultury, Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Kościół pw. Trójcy Świętej.

Grafika 30 Podobszar rewitalizacji Jeziorzany

Źródło: opracowanie własne. 2024 r.

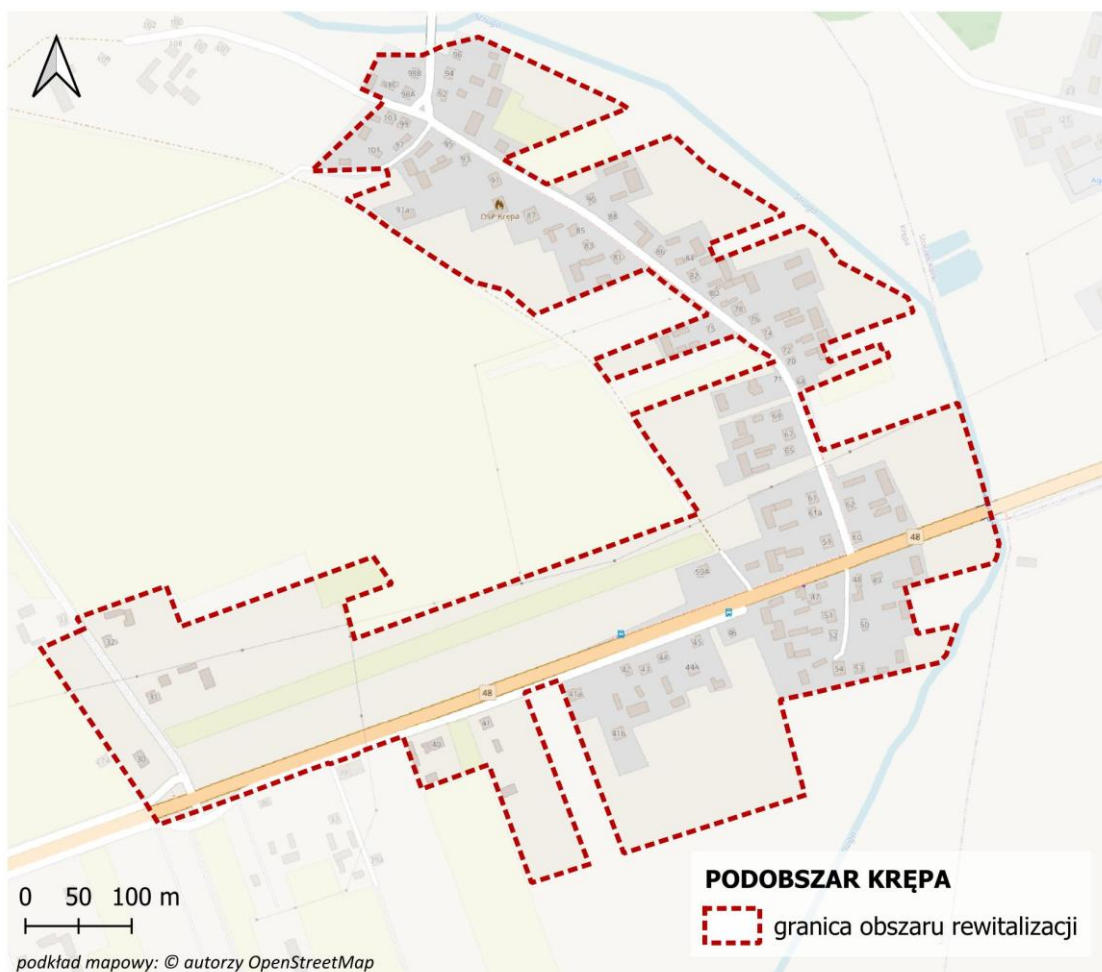
Podobszar Krępa

Drugi z wyodrębnionych podobszarów rewitalizacji obejmuje część jednostki porównawczej Krępa, na której stwierdzono występowanie stanu kryzysowego zarówno w sferze społecznej, jak i pozaspołecznych.

Wśród zjawisk społecznych szczególne znaczenie mają problemy związane z bezpieczeństwem mieszkańców oraz niską liczbą dzieci w wieku szkolnym, co może świadczyć o procesach depopulacyjnych i ograniczonym potencjale demograficznym. Dodatkowo, stan kryzysowy został zdiagnozowany w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Podobszar Krępa zajmuje powierzchnię 27,1 ha, co stanowi 0,4% całkowitej powierzchni gminy. Zamieszkuje go 133 mieszkańców, co odpowiada 5% populacji gminy. Obszar ten obejmuje większość zamieszkałej i zabudowanej części sołectwa, co pozwala na skoncentrowanie działań rewitalizacyjnych tam, gdzie są one najbardziej potrzebne i mogą przynieść największy efekt.

Grafika 31 Podobszar rewitalizacji Krępa

Źródło własne. 2024 r.

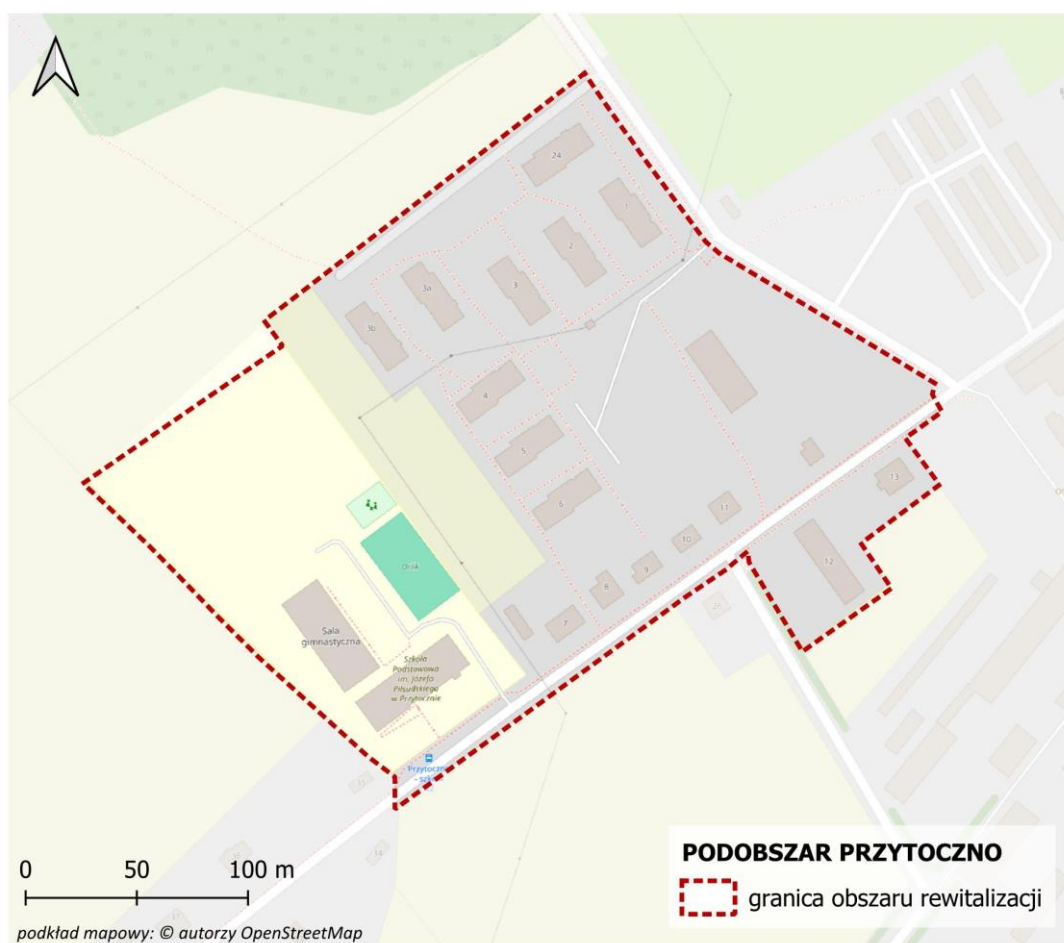
Podobszar Przytoczno

Trzeci z wyznaczonych podobszarów rewitalizacji obejmuje fragment sołectwa Przytoczno, gdzie stwierdzono występowanie stanu kryzysowego zarówno w sferze społecznej, jak i we wszystkich pozostałych sferach objętych diagnozą.

Problemy społeczne koncentrują się wokół niekorzystnych zjawisk demograficznych i migracyjnych, które skutkują wysokim współczynnikiem obciążenia demograficznego. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej dotyczą także niskiego poziomu kapitału społecznego oraz bezpieczeństwa. W sferach pozaspołecznych stwierdzono pogłębiony stan kryzysowy w każdym z analizowanych obszarów: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym.

Podobszar obejmuje powierzchnię 6,4 ha (co stanowi 0,1% powierzchni gminy) i zamieszkiwany jest przez 43 osoby, co odpowiada 1,6% populacji gminy. Obszar ten zawiera główną część zabudowaną sołectwa, w tym obiekty użyteczności publicznej takie jak szkoła podstawowa.

Grafika 32 Podobszar rewitalizacji Przytoczno

Źródło własne. 2024 r.

Spis tabel i grafik

<i>Tabela 1 Podział gminy Jeziorzany na obszary porównawcze z uwzględnieniem ich powierzchni i populacji, dane za rok 2024</i>	9
<i>Tabela 2 Katalog wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego</i>	11
<i>Tabela 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców</i>	15
<i>Tabela 4 Saldo migracji na 1 000 mieszkańców</i>	16
<i>Tabela 5 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym</i>	18
<i>Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców</i>	20
<i>Tabela 7 Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców</i>	21
<i>Tabela 8 Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców</i>	22
<i>Tabela 9 Kwota udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców</i>	24
<i>Tabela 10 Liczba osób którym przyznano świadczenie z tyt. niepełnosprawności na 1000 mieszkańców</i>	25
<i>Tabela 11 Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców</i>	27
<i>Tabela 12 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców</i>	29
<i>Tabela 13 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców</i>	30
<i>Tabela 14 Liczba uczniów szkół podstawowych na 1000 mieszkańców</i>	32
<i>Tabela 15 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców</i>	33
<i>Tabela 16 Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami na 1000 mieszkańców</i>	35
<i>Tabela 17 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [kg]</i>	36
<i>Tabela 18 Średnie roczne stężenie PM_{2.5} (µg/m³)</i>	38
<i>Tabela 19 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym</i>	39
<i>Tabela 20 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe</i>	41
<i>Tabela 21 Dostępność punktów usług publicznych</i>	42
<i>Tabela 22 Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe) na 1000 mieszkańców</i>	43
<i>Tabela 23 Dostępność komunikacyjna (liczba dziennych połączeń komunikacji publicznej na 1000 mieszkańców)</i>	45
<i>Tabela 24 Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem</i>	47
<i>Tabela 25 Liczba zabytków na km²</i>	48
<i>Tabela 26 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji</i>	50
<i>Tabela 27 Udział obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami</i>	51
<i>Tabela 28 Podsumowanie analizy obszarów – sfera społeczna – wartości wskaźników</i>	55
<i>Tabela 29 Podsumowanie analizy obszarów – sfera społeczna – wartości zestandaryzowane</i>	55
<i>Tabela 30 Podsumowanie analizy obszarów – sfera pozaspołeczna – wartości wskaźników</i>	57
<i>Tabela 31 Obszar zdegradowany</i>	59
<i>Tabela 32 Obszar rewitalizacji</i>	61
<i>Grafika 1 Obszary porównawcze</i>	10
<i>Grafika 2 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców</i>	16
<i>Grafika 3 Saldo migracji na 1 000 mieszkańców</i>	17
<i>Grafika 4 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym</i>	19
<i>Grafika 5 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców</i>	20
<i>Grafika 6 Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców</i>	21
<i>Grafika 7 Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców</i>	23
<i>Grafika 8 Kwota udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców</i>	24
<i>Grafika 9 Liczba osób którym przyznano świadczenie z tyt. niepełnosprawności na 1000 mieszkańców</i>	26
<i>Grafika 10 Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców</i>	28
<i>Grafika 11 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców</i>	29
<i>Grafika 12 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców</i>	31
<i>Grafika 13 Liczba uczniów szkół podstawowych na 1000 mieszkańców</i>	32
<i>Grafika 14 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców</i>	34
<i>Grafika 15 Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami na 1000 mieszkańców</i>	35
<i>Grafika 16 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca [kg]</i>	37
<i>Grafika 17 Średnie roczne stężenie PM_{2.5} (µg/m³)</i>	38
<i>Grafika 18 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym</i>	40

Grafika 19 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe.	41
Grafika 20 Dostępność punktów usług publicznych.	43
Grafika 21 Dostępność terenów rekreacyjnych (place zabaw i siłownie terenowe) na 1000 mieszkańców.....	44
Grafika 22 Dostępność komunikacyjna (liczba dziennych połączeń komunikacji publicznej na 1000 mieszkańców)	46
Grafika 23 Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem.....	47
Grafika 24 Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	49
Grafika 25 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji.	50
Grafika 26 Udział obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.....	52
Grafika 27 Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej.	54
Grafika 28 Obszar zdegradowany.....	60
Grafika 29 Podobszary rewitalizacji w gminie Jeziorzany	62
Grafika 30 Podobszar rewitalizacji Jeziorzany.....	63
Grafika 31 Podobszar rewitalizacji Krępa	64
Grafika 32 Podobszar rewitalizacji Przytoczno	65